

Ciaçan ew nor Tager : B. Tpagrowt'iwn

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Medzarents, Misak (1886-1908). Ciačan ew nor Tager : B. Tpagrowt'iwn. 1924.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici pour accéder aux tarifs et à la licence](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

108

B. 2. 522

Ի. Մանուկ Մեկն

Եղիշյան Թեա

ԱՐԱՆԻ ԲԱՆԺԱՐԱՆ

3/ I / 926 Կ. Մանուկ

Մ. և Զ. Եղիշյան Թեա

ԺԱՆՎԱՐ

ԵՒ

ՆՈՐ ԴԱՐԱՆ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Հ. ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ

1924

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յ. Մ. ՍԷԹԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

308

Յ. Մ. ՍԷՔԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԹԻԻ 26

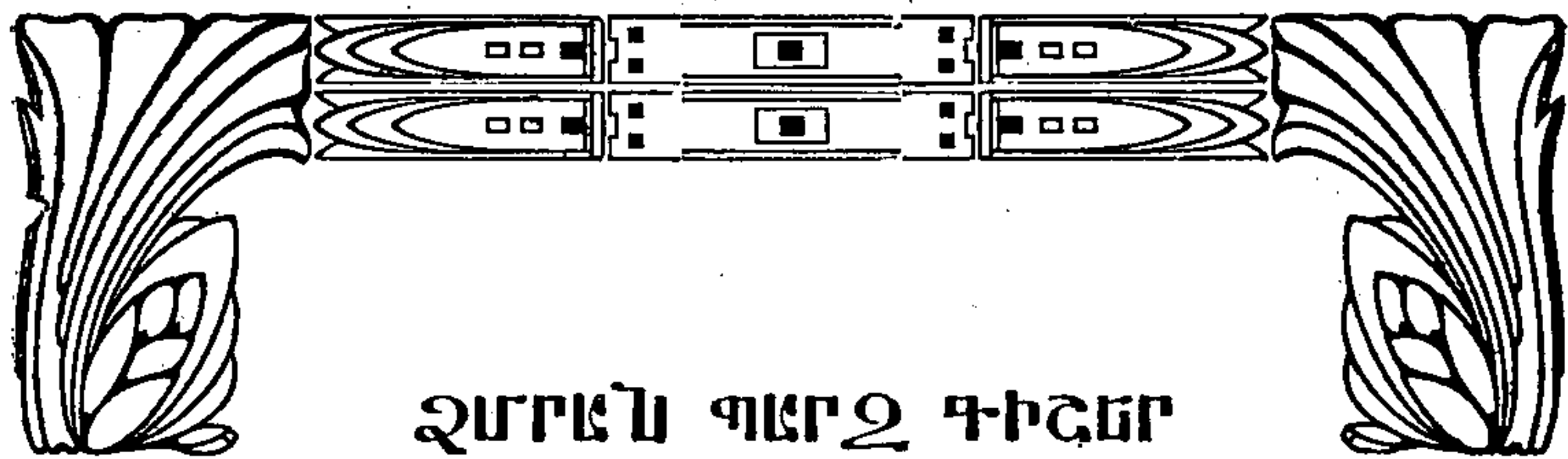
508

010000

ՋԱՐԷՆ ՊԱՐԶ ԳԻՇԵՐ

Համբոյրիդ, գիշեր, պատուհանս է բաց,
Թո՛ղ որ լիառատ ծծեմ՝ հեշտագին
Կաթը մեղմահոս լոյսիդ տարւիանքին՝
Ու զով շաղերուդ կախարդանքը թաց:

Պարզ, լուսածածան, հրաշալի՛ գիշեր,
Հոսէ՛ սրտիս մէջ դիւթանքիդ ալիք.
Ճերմակ երագիդ ցայտքերէն մեղրիկ
Պուտ պուտ կաթեցո՛ւր հոգւոյս սիրաջեր:

Կ'ուզեմ որ դադրին ձայներն այս պատիր,
Ու նեկտարիդ դողն ըմպեմ ես անյագ.
Կ'ուզեմ որ մեռնի՛ն տիւ ու ժամանակ՝
Ու դաբիրներուդ իյնամ ծնրադիր:

Ու դաբիրներո՛ւդ իյնամ ծնրադիր ,
Այս պաղատագին շարժուձեւիս մէջ ,
Ու մինչ կ'ողողեն զիս ցոլքերդ անշէջ ,
Աչքերս ալ մոռնան տակաւ այս նատիր :

Ցնորաբեր գիշեր , ա՛հ , ընդունէ՛ գիւս ,
Ընդունէ՛ , միստիք ճ՛վ անդորրութիւն ,
Իմ աղերսակոծ շունչիս սօսաւիւն ,
Եւ համբոյրն անանց՝ զոր կուտայ հոգիս .

Սենեակս է լեցուն յուշերովն աղի
Երէկի հովին վայրագ տարփանքին .
Ու դեռ կը հծծեն խորշերն ողբագին
Վախը գրգանքին անոր կատաղի :

Նե՛րս խուժէ ուժգին , նե՛րս պատուհանէս
Ու լեցուր խցիկս , մինչեւ կաթոգին
Քու սրբութիւնով իր խորշերն յորդին ,
Եւ ես արթննամ վաղնջուց քունէս :

Համբոյրի՛դ գիշեր , պատուհանս է բաց ,
Թո՛ղ որ լիառատ ծծեմ՝ հեշտագին
Կաթը մեղմահոս լոյսիդ տարփանքին՝
Ու զով շաղերուդ կախարդանքը թաց :

ԱՐԵՐԳ

Գիշերն անոյշ է, գիշերն հեշտագի՛ն ,
Հաշիշով օծուն ու բալասանով .
Լուսեղէն ճամբէն ես կ'անցնիմ գինով
Գիշերն անոյշ է, գիշերն հեշտագի՛ն . . . :

Համբոյրներ կուգան հովէն ու ծովէն,
Համբոյր՝ լոյսէն որ չորս դիւս կը ծաղկի,
Այս գիշեր Տօն է հոգւոյս՝ Կիրակի՛,
Համբոյրներ կուգան հովէն ու ծովէն :

Բայց լոյսն իմ հոգւոյս քիչ քիչ կը մաշի՛
Շրթունքս են ծարաւ միակ համբոյրին . . . :
Ցնծագին գիշերն է լոյս ու լուսին՝
Բայց լոյսն իմ հոգւոյս քիչ քիչ կը մաշի . . . :

Վ Լ Յ Ժ Ե Ր

Հոգւոյս դափ ու թմբուկի
Կ'իջնէ ծիծաղն այս գիշեր.
Ծնծղաներու պէս ցնծուն՝
Ծափ կը զարնեն իմ յուշեր:

Բամբիւռներու երգին հետ
Քու շահէնի աչքերուդ
Ծիրանեծին բոցն հըրուտ
Կ'այրի հոգւոյս մէջ նորէն:

Գինով՝ աննիւթ նեկտարէն
Համբոյրներուն ծաղկանոյշ՝
Հոն խօլաբար կը պարեն
Շարժուծեւեր բամբիշի:

Ցայգն յամբօրէն կը մաշի՝
Ահ, քի՛չ մըն ալ, քի՛չ մըն ալ,
Կ'ուզէ հոգիս գինովնալ
Նայուածքիդ մէջ հրահոսան:

Թ Բ Թ Ռ Ռ Ի Մ Ն Ե Ր

Հոյսի բիծեր ծիրանի
Կ'ասղնտեն քողքը մութին .
Հուսնի ցուքեր կ'անհետին
Խորքը ծովուն հոլանի:

Հրմայքներով փողփողուն ,
Հեշտութիւն մը կապոյտի ,
Հանդարտօրէն կը ժպտի
Հոգւոյս մըռայլ տենչերուն :

Սիրոյ յուշեր լուսաւէտ ,
Դողդոջուն ու ցնձագին ,
Արագօրէն կը ծագին
Հըպարտ կ'անցնիմ երբ քովէդ:

Ըզգացում մը բիւրեղէ ,
Ծիածանի երանգով ,
Ցաւոտ հոգւոյս մութին քով
Հոյս աղօսներ կը պեղէ:

ՅԵՅԳԼՆՈՒԷԳ

Կուգայ սիրերզն հեղեղատին
Անտառներու մէջ մենիկ ,
Երբ ժրխորներ պահ մ'ընդհատին ,
Հասնի գիշերն երջանիկ :

Արեւելքի գիշեր մը ջինջ ,
Շափիւղազարդ երկինքով ,
Ուր հեշտութիւն է ամէն ինչ ,
Ամէն իր լի բուրմունքով :

Ծառաստուերին տակ սխրալի
Բուներուն մօտ ու հեռու ,
Ջինջ հեղեղը կը թաւալի
Արծաթացօղ լոյսերու :

Ու կը շրջի անտես ոգին
Հոն անտառի ծառերուն՝
Խարշափն որոնց , թոյլ , հեշտագին ,
Կը նըլագէ օրօրուն :

Պիշ կը դիտեմ սաղարթախիտ
Արահետները նրբին ,
Ու երազներս ականակիտ
Հետզհետէ կը թափին . . .

. . . Դեռ մինչեւ երբ , ըսէ՛ , հոգի՛ս ,
Դեռ մինչեւ երբ տառապիմ
Պրպտելով անրջանքիս
Թօշ ծաղիկը մտերիմ :

Գուցէ վաղը մթնէ հոգիս ,
Գուցէ դո՛ւն ալ թարշամիս
Մ'եղծեր հրմայքն անրջանքիս ,
Ու ծաղիկը պաշտումիս . . . :

ԵՐԵՁԻ ՊԵՏԵՐ

Լոյսը մարած սենեակիս մէջ,
Ուր կը հոսին գալար գալար
Յորդ ալիքները մութին,
Ու կ'անհետին
Արծաթ շողերն երազի,
Ես կը փնտռեմ մրտամուլար,
Հղձանոյշի ձեռքն այն փափուկ, երկնային՝
Որ պիտի տար ինծի ծաղիկն ըսփոփանքին:

Ես կը փնտռեմ,
Հսպասումէն հոգիս համակ պարտասած,
Ու տենչանքով մշտայած.
Ես կը փնտռեմ,
Հորիզոնին վրայ նրսեմ,
Լոյսի շող մը՝ զոր կը մարեն անդուլ վարանքն ու կասկած:

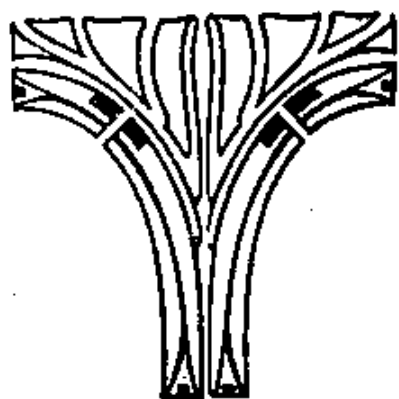
Ու տակաւ,
Կ'իջնէ ծանծրոյթն երազանքիս,
Հանդիսաւոր ու տրտում,
Ու կը պատէ իր մըշուշէ պարուտակին մէջ հոգիս
Անծկութիւնով անպատում:

Մըտածու՛մը, ինչպէս ճամբորդ ուղեկորոյս ,
Կանցնի փութով , անծկագին ,
Երկարածիգ , մերթ լուսաւոր , ու մերթ անլոյս ,
Ճամբաներէն իմ մտքին :

Ահ , կը շտապեն , կը փախչին
Ճամբաներու լոյսերն ամէն ,
Յանկարծական խուճապի մը մատնըլած ,
Ճառագայթի հագիւ վերջին
Բիծ ու խաղեր կը յամեն
Քովը ճամբուն մթամած՝
Ուր համագրաւ կը տարածուի վեհունի ցայզն համօրէն:

Ես կը փնտռեմ ,
Պատըշգամին վրայ կանգուն ,
Զոյգ մը աչքեր՝ մեղեսիկէ որոնց ճըրագը վառի
Հոգւոյս մէջ ու խաւարի
Անդոհութեան մէջ դժխեմ:

Պատըշգամին վրայ կանգուն ,
Զեռքս յոգնաբեկ ճակատիս ,
Մինչ կը հոսի գիշերն ինչպէս ծով անհուն
Դէպ ի ափունքն երագիս՝
Ես կը սպասեմ յորդ ու վըճիտ լոյսերուն՝
Որոնց բոցը պիտի ցոլայ անծիր ցայգուն մէջ հոգւոյս:

ՇԵՐԱՄԻՆ ՆԻՆՀԸ

Շերամատան մէջ կը հնչեն բոժոժները զիլ՝ դափին ,
Որուն յուշիկ կ'ընկերանայ ձայնն երգեցիկ կիներու ,
Եւ կը մարի մերթ հարճատուն ծիծաղներուն մէջ ծափին ,
Պատուհանէն լուսնի լոյսի շափրակներ ներս կը թափին :

Ըսթափանքի ժամն է պըրոտ, փափկամարմին շերասին՝
Խածումն որուն՝ կը քթքթայ տերեւուտքին մէջ դալար .
Ու սատափներ, ու զիւմրիւթներ, ու շողակներ... միասին .
Մէկ փաղփի մէջ կը նոյնանան շերամ, տերեւ ու լուսին :

Երազանուրբ անասնիկին օրհասն ու մահն ըսպիտակ,
Վերջին քունն ալ դափ ու ծափով պիտի տօնեն վաղ գիշեր,
Օդանոյշի ձեռքով բանուած զանակածոպ լոյսին տակ
Հինգ աղջիկներ հուսկ օրօրը պիտի երգեն վաղ գիշեր...:

ԱՄԵՐՄԻՎ ՄԵՍԻԼՆԵՐ

Ու կը դառնան ջրրանիւներ ծերունի,
Կափկափելով համբարուի հէքեաթներ,
Թախծապատում բարբառի հոժ կշռութիւն,
Որ կ'ակօսէ լուռն աշնանի գիշերին:

Ու մարմանդին զիւմրիւթ՝ պայիկն օդանոյշ
Նոր կը հագնի լոյսի մետաքս թելերով
Շարամանուած պատմութեանն իր մըշուշէ՝
Ուր մերթ շողակն օդաքարին կը վառի,

Ու բոժոժին ձայնեղ՝ գանգիւնն արծաթէ . . .
Ու սայլորդին ըստուերն որ՝ գո՛րշ՝ կ'երկարի՝
Ու սիկառին ծուխն որ բիւ բիւ կ'ամպանայ՝
Ու լազուարթէ գիծը ճամբուն հեռացող . . . :

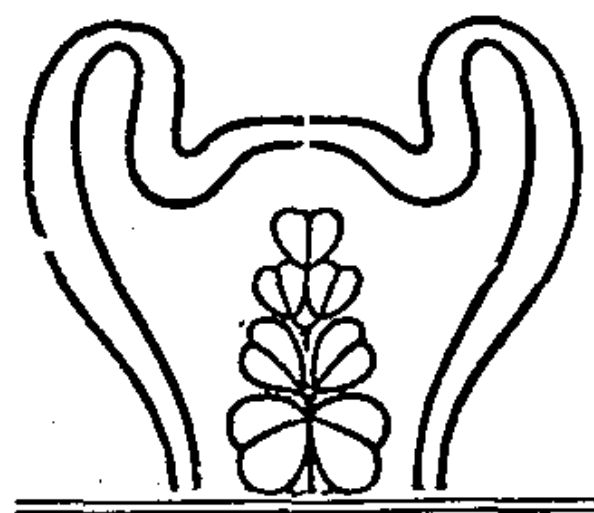

ՃԵՐԱԿԱ ՎԵՐԴԵՐ

Ըսպիտա՛կ վարդեր , ըսպիտա՛կ վարդեր ,
Զոր հովն անտեսեց այս ճամբուն վրայ ,
Շամբուշ հովն աշնան՝ որ կը դըղըղէր
Մոլեգին՝ հողին ընդերքն համօրէն :

Ճերմա՛կ գաղափար , ճերմա՛կ գաղափար ,
Աշնան մոլուցքէն դողահար հիմակ ,
Համբո՛յր շուշանի , դիւթանք ծիւնեղէն ,
Փերթ փերթ լուսինկայ , ապրշում համակ ,

Բեր ինծի իղծիդ կաթը խանդաղատ :
Մենաւո՛ր վարդեր , որ մելամաղծիկ
Մառախուղներուն մէջ դեռ կը ժպտիք ,
Ապրեցէ՛ք հոգւոյս մէջ յաւերժօրէն :

Ա ՔԱՌԵՆՏՐՈՒ ՀՈՒ ՔԻՆ ՄԵՎ

Ծաղիկներէն յուշիկ թերթեր կը թափէ
Բուրումներով օծուն հովիկն իրիկուան
Հոգիներուն կ'իջնէ երազ մը բուրեան ,
Ի՞նչ հեշտին է մըթնշաղն այս սատափէ :

Աքասիաներ , գինով լոյսէ ու տապէ ,
Օրօրուելով մաքուր շունչ մը կը հեւան .
Մինչ կը ձիւնէ ծաղիկն իրենց հոտեւան՝
Զոր խօլաբար հովը գրկել կը շտապէ :

Ու լոյսն անոնց , անխօս հուրի՛ դիւթական ,
Հըմայագեղ ու վարսքերով արծաթէ ,
Շատրըւանին կ'իջնէ գուռին մէջ կաթէ :

Զուրը ցայտքէն ծաղիկ ծաղիկ կը կաթէ .
Վըճիտ , ինչպէս լոյսէ արցունքը մանկան ,
Նըւագն անոր կը հեծեծէ հեշտական :

• Ծաղիկներէն հովը թերթեր կը թափէ . . . :

ԱՅԿԱՐԿ

Սարերուն մէջ կը կոծկոծի այգուն՝ կոչնակը վանքին ,
Եղնիկները մըթընշաղին դէպ ի գետափ կը դիմեն .
Աղջիկ մըն է կարծես հովը՝ գինով մուրտի բուրումէն՝
Որ ջուրերուն վրայ կը դառնայ սարսուռի պարն հեշտագին :

Վանքին քովի արահետէն կարաւանները կ'անցնին ,
Բոժոժներուն երգը լալով գիշերին մէջ տրտմօրէն .
Մինչ կը սպասեմ ջինջ լոյսերուն՝ որոնք ծագիլ կը յամեն
Ու կը լըսեմ շշուկներն որ կը հծծեն մէջը ցանկին :

Կիրնին խորը ժայռին ծոցն է գիւղանրկարը փռուած ,
Տարտամօրէն , հսկայական , արծիւի մը ձեւերով ,
Մագիլները խորասուզած խորշերու մէջ մըթամած .

Արբշիւ բոյրէն զոր կը բերէ ինծի առտուն անխրուով .
Ես կ'երագեմ ծառերուն տակ ու կը սպասեմ խօլաքար ,
Լոյս պարիկին՝ որ իղծերըս պըսակելու պիտի գար :

ԳԵՄԱՓԻ ԵՐԱԶԵՆ Ք

Գիւղն համօրէն կը մրափէ ծոցն արեւոտ ժայռերուն
Տիւանդորրի պահն ըմպած է մեղկ հեշտութիւն մը սիւքի,
Որ ջուրերուն վրայ կը ցանէ գինովի դողն իր թրթռուն
Գետն համբոյրի մը երազով դէպի ափունք կը թեքի:

Գետեզերեայ ծառաստաններ, միջօրեայքի այս պահուն,
Ինձ անծանօթ թաւուտքներէ կը խրկեն բոյրն՝ հեշտանքի,
Որ յամբօրէն կը ծաւալի ծաղիկներէն այն լըքուն,
Ասդին անդին տարտըղնրւած՝ որոնց հոգին կը ցամքի:

Եւ հընամի ծառեր զիւմրիւթ միայնութեանց ընդմէջէն,
Կ'արտածորեն մուշկի բոյրեր ու ժպիտներ ալ բոսոր.
Կիսամըրտի կ'երազեմ, զիս աղաղակներ կը կանչեն...

Ձայներ՝ դիւթիչ աշխարհներէ, տարտամ, անո՛յշ, հեռաւո՛ր՝
Որոնք անդէն զիս կը տանին երանաստան մը բաղձոտ
Ու կը նիրհեմ արբշիւ՝ հովին դիւթիչ նեկտարն ըմպած հոտ:

ԽՈՆՋ ԻՐԻԿՈՒՆՆ ԱՐԱԳՕՐԷՆ...

Խոնջ իրիկունն արագօրէն կը խոնարհի դէպի խաւար
Բուրմունքներու հաշիշն հոգւոյս մէջ կը ցանէ հեշտանք մը թոյլ,
Երգի խազեր կը կրքոտին տակաւ տենդոտ յուզումնավար,

Անօրինակ մըրափի մը մէջ կիսազգած կը թափառիմ,
Ցնցուած ծայնէն ճոկաններուն՝ որոնք կուլան դուրսը անդուլ.
Պատուհանէն կը խրկէ ինձ հովիկն համբոյրն իր մտերիմ:

Մութ սենեակիս մէջ կը շրջիմ առջի համբոյրն անրջելէն,
Ու շրթունքներս են բոցավառ ջերմութենէն երազային.
Փակ են աչքերս, եւ կամ յանկարծ մերթ անձկութեամբ
դուրս կը նային
Ահ, լըռութիւնն որ կը տեւէ՛, եւ ըստուրներն որ կը քալեն...

Շուրջիս անփոյթ իրերն համակ հարցումներուս հանդէպ
խուլ են,
Հանդիսատես կ'ըլլամ մտքիս պատկերներուն քայքայումին...
Դուն չե՛ս գիտեր թէ ի՛նչ կը զգամ գուրգուրանքէս երբոր իմին՝
Քեզի համար տենդով հիւսած երազանքներս իսկ կը խրլեն...:

ՅԱՌՐՈՎ ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆԱՆԸ

Հեշտ փալփրլուն գիշերներու. անդորրութիւն մը ցնորական...
Դողօշներու մերթ կեղերջներ լուռին սրբոյթը կը լլկեն.
Ծովախորշին մէջ ընկղմած լոյսէ աչքեդ՝ որ կը խոկան՝
Յոգնա՛ծ, մաշա՛ծ իրենց տարւիտ, իրենց բոցեղ տրտմութենէն:

Ցայգն է ժայթքած իր շողակի շատրըւաններն անրջական,
Հեռուներէն ուտի մը թաւ հեծքը կուգայ դողդրդալէն.
Այս գիշեր ջերմ ու երազուած կայծեր հոգւոյս խորերն ինկան,
Կը մարեմ լոյսը լամպարիս, ու կ'երազեմ մըրափելէն:

Շանթէ աչքեր, բոցէ թեւեր մըտածումիս կ'անցնին քովէն.
Եւ հուրիներ՝ նոր հոլանած ալապաստորը իրենց կուրծքին՝
Որոնց համար շրթունքներըս անթիւ իղծեր կը թոթովեն:

Որմին վըրայ տրտմութիւն մը կը ցանէ բիւ եղրեւանին,
Դաշտերուն մէջ հարանուկներու բոսոր իղծերը կը ցամքին.
Մինչ ես կ'ըմպեմ հաշիշն անյագ ցընորաբեր այս գիշերին:

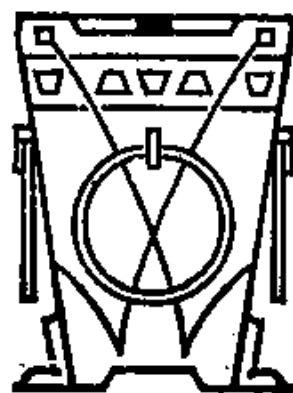
ՎԵՐԱԴԱՐՁԻ ԵՐԿ

Կսկիժ կայ սրտիս մէջը վիրաւոր
Զոր արեւին լոյսն անգամ չի բուժեր.
Խորունկ ու ցաւոտ մորմորում մը որ՝
Ահ, պիտի լայննա՛յ երբ իջնէ գիշեր:

Կը հիւժին ցոլքերն յոյսին հեռաւոր,
Խարոյկի մը պէս՝ որ վաղ է մաշեր.
Բայց դեռ կը յուզէ զիս տեսիլք մ'աղուոր՝
Զոր ինձ կը բերեն անցեալին յուշեր:

Ու պիտի ապրի՛մ, վիշտը նոր ուժեր
Կը բերէ յանկարծ հոգւոյս սիրավէր.
Կեանքին կը դառնամ դեռ չըրած գիշեր:

Փուշեր նետուեցան օրէ օր վէրքիս,
Ու հոն հեծեծանք մը բերին հոգեր.
Բայց սիրոյ յոյս մը կ'արեւէ հոգիս:

Կ Ի Ր Ա Վ Մ Ո Ւ Մ Է

« . . . Եկեալքս ի մտանել արեգակաճն
տեսաք գլոյս երեկոյիս . . . »

Յուշիկ փախչող իրիկուան ծիրանի լոյսն է զըւարթ . . .
Ոսկի թելեր՝ պլլըւած խունկի թաւիշ մըշուշին .
Կապոյտ ծոպեր , ծիածան , ծրփուն ձայներ , միստի՞ք վարդ
Լոյսէ արցունք մոմերու՝ որոնք հանդարտ կը մաշին :

Խունկի ծարաւ իմ հոգիս կը ծըծէ պահն այս հանդարտ ,
Ոսկեկըրակ աչքերով բուրվառներն երբ կը հօճին .
Պակուցում մը հոգեգրաւ հոն կը թողու զիս անթարթ ,
Կը զգամ համբոյրն իմ հոգիս պարուրող բիլ մարմաշին :

Մեղեսիկի երանգներ կ'օծեն պարոյրը խունկին .
Խորհուրդին եմ ծնրադիր բազուկներըս խաչանիշ՝
Ու կը սպասեմ որ ծագի հոգւոյս պայծառ Կիրակին . . .

Ջահերն հիմակ կ'երագե՞ն համակ զիւմրիւթ ու թարշիշ . . .
Կամարներէն , խորանէն կը ծագին լոյս ու ծիծաղ .
Հոգիս քիչ քիչ կը թաղուի անուրջին մէջ այս չքնաղ :

Յուշիկ փախչող իրիկուան ծիրանի լոյսն է զըւարթ . . .

ՆՈՊԱՆԵՐԸ

Մըթուլթեան մէջ վըհուկի մը պէս թախծադէմ,
Ճաւոտ Սիրոյ հարուածն է որ կ'իջնէ կուրծքիս .
Ու տենջանքի ծիրանիէն հրաշէկ հոգիս
Դեռ կ'ընդգրկէ յիշատակներ՝ զորըս կ'ատեմ:

Բոլոր լոյսերն ալ մարեցան հետըզհետէ .
Ես կը սիրեմ այս խաւարը տառապագին ,
Ուր վիշտ մը չայն՝ սիրտըս կուրծքէս դուրս կ'ընետէ,
Եւ ես կ'ըմպեմ սեւ հեշտանքը ցաւոտ Կեանքին:

Խաւարին մէջ չունիմ խարխաւին Երազանքին ,
Ու կը դադրիմ սէրերու շուրջ թափառելէն .
Բոցեղ աչքերս ունին կայծակ մը թախծագին ,
Սիրտէս ցաւերն հեծքեր վայրագ լոկ կը խըլեն:

ՄԱՊԻ ՆՈՊԱՆԵՐ

Ջրաշոգին գետին վրայէն ամպանրման կը բարձրանայ.
Կը փողփողին լազուարթ գայներ ճամբան ի վեր Կապոյտ-Դարին.
Շինականներ արեւահար ծերունի մը գիւղակ տարին.
Արեգակի բորբ ընծիւղներ կ'այրեն ամէն իր անխընայ:

Դարուղիէն կ'անցնին դանդաղ ուղտերը գորշ կարաւանին,
Թաթաւելով իրենց հոգին հըրայրքին մէջ այս տօթական.
Երազանքնին կիսատ թողած, գինով գինով վարդերն ինկա՛ն,
Առանց սիւքի ու պլպուլի կը հեծէ ցաւն իր վարդենին:

Տիւազուի երակներով բացավայրերն են բոցափայլ,
Ծաղիկներու հոգեւա՛րն է, ժամն արեւոտ տաղտապանքին.
Բազմագեղուն բուրմունքներն են հեշտագրգիւ ու տապագին,
Մենաբաղձիկ անտառին մէջ ո՛չ հեծուծիւն կայ, ոչ դայլայլ:

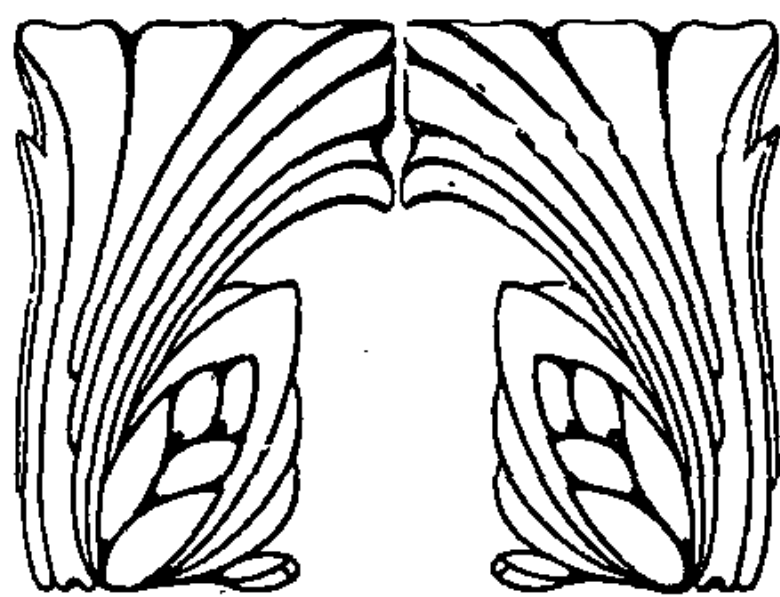
Ժայռերն անփոյթ դեռ կը տաքնան, հանդարտօրէն, լուսափողփող,
Գիրկն անդորրին այս կիզանուտ, եւ երազին տակ բոցավառ,
Հնծողներու ձեռքէն հոս հոն յանկարծ կ'իյնայ գերանդին վար,
Ամենուրեք կը խըլրտի նոպան տապին տախտապարող:

Ըսպասումն է հեղգ ու ջերմին կ'ուշանայ դեռ հովն իրիկունան,
Որ զովացիկ, պիտի մեղմէ տենդն անպարփակ այս թալուկին.
Ջերմակարօտ, փաղփուն օձեր լեռներէն վար կը սողոսկին,
Եւ՝ հրրաշունչ գոլէն արբշիւ ու բոցերազ՝ մերթ կը հեւան:

Դաշտերու մէջ ընկուզիներ կը քնանան հոս հոն ցանցիր,
Ո՛չ ճամբորդ կայ, ոչ ալ թռչուն իրենց շուքին տակ ապաստան
Հսկայ խորխի պէս կ'երկարի, լայնատարած, մենիկ ճամբան՝
Ուր սըլացքի ու քայլերու յետին մրմո՛ւնջն իսկ չի յածիր:

Թուրինջ գոյներ ջրրանըկար... ծիրանի հե՛ւք արեւմարին...
Մըշակներ ու ձիաւորներ պարտէզներէն կը դառնան տուն,
Խարխուլ կամուրջն անոնց բեռին տակ կը հեծէ խոնջ ու նըկուն
Գետէն անդին երանգ ու ձայն հետըզհետէ կը մարմըրին:

Ահա՛ գիշերն ալ ծանր ու մեղկ կը գըլորի սարերէն վար,
Ու տապահար դաշտավայրեր կը յագենան աղջամուղջով.
Կենսանորոգ շունչ կը բերէ ըսթափանքի կազդոյրն այս զով,
Բայց ցորեկին դեռ կը տեւէ բազմալեզու տենդն հրրավառ:

ԱՇՆԱՅԻՆ ՏԵՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

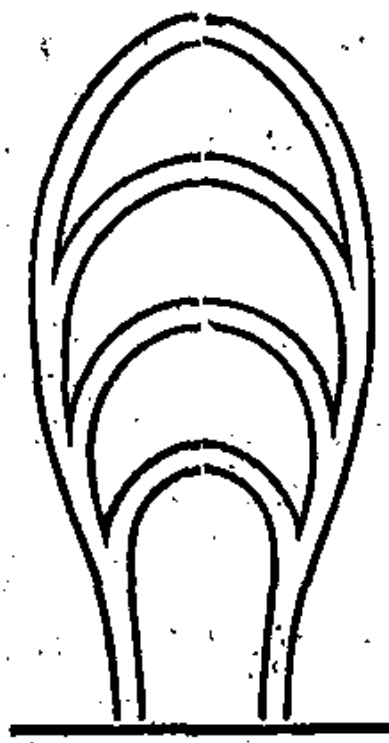
Իրիկուններն ես կը խոկամ,
Ամայութեան երգը կ'անցնի
Պատուհանիս երբ առջեւէն,
Անկապ ծայներ զիս կը թովեն,
Հոգւոյս մէջէն մերթ Աշունի
Կ'անցնի յանկարծ ուրուն տարտամ:

Գիշերն համբուն ես կ'երազեմ
Ցաւը կեանքի Աշուններուն,
Ու շամբուշ հովն՝ որ կը տանի
Դէպի տամուկ խորշեր նրսեմ՝
Գօս տերեւի տեսիլն աղփուն
Որ օդին մէջ կը տատանի:

Եւ ցուրտ այգուն միշտ կը դիտեմ
Պարուտակը մըշուշներուն,
Ձոր գիշերուան անտես ձեռքեր
Թոյլ միջոցին մէջ են ձրգեր,
Վրհատութեան պէս մոլորուն՝
Ձոր քաշած է սէրն հոգւոյն դէմ:

Բայց թափառի՛լ կ'ուզեմ ընդմիշտ,
Մառախուղին ու հովուն դէմ,
Ու դաշտերուն մէջ ամայի,
Ուր աչքն ահով միշտ կը նայի,
Դիտել՝ տժգոյն ու դալկադէմ
Բարձունքներուն տամուկն ու վիշտ:

Հոգիս հիմակ յափրանքն ունի
Սիրոյ խանդ ու հրրայրքներուն,
Ու ծաղկալից եղկ ջերմութեան
Վայելքէն վերջ բազմաբուրեան,
Կ'ուզէ մըշուշն այս օրօրուն,
Ու ցրտագին զովքն Աշունի:

ԳԼԴՈՒՆԸ Կ՛ԱՊՐԵՅՆԷ

Կը բարձրանան
Տերեւներուն
Շեղջեր լըքուն,
Մինչ կը դառնան
Դեռ ծառերուն
Մէջ համօրէն
Հովերն աշնան
Պարն ամեհի

Ու դէպի տուն
Միշտ կը դիմեն
Շեշտերն ամէն
Ծիծաղներուն .
Միշտ դէպի տուն
Ու դէպի ներս
Բոլոր իղծերս
Ալ տարիւր դուն ,
Զքնա՛ղ աշուն :

Դէպի տամուկ
Պատուհանին

Ալ կը յառին
Աքերս հիմակ,
Ու, սէր համակ,

Երգըդ կ'իջնէ
Սրտիս՝ ուր նէ
Իդձ մը ճերմակ
Պիտի գտնէ:

Ձէ՛, հովերուդ
Հետ ցաւը չէ՛
Որ կը տանջէ
Սիրտըս հըրուտ.
Այլ կը դառնան
Ինձ, յուզմունքէդ
Բողբոջ գարնան
Արեւաշող
Յոյսերն յաւէտ:

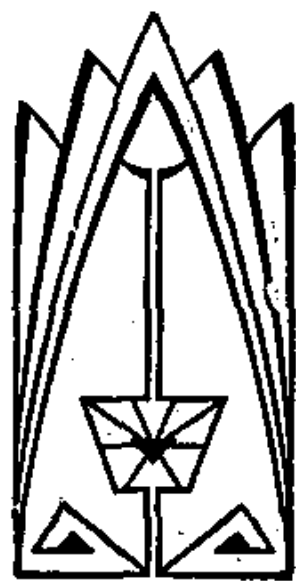
ՏՈՎԻՆ ԱՆՅԺԸ

Անդնդագալար ովկիանի պէս
Կ'ուռի այս գիշեր հովն ալիք ալիք,
Կը ծրծեմ լեղի սարսափն իր համբուն...
Իր լալօնին մէջ սենեակս է ծրփո՛ւն,
Հոգիս՝ իր ահեղ կոչին խաղալիք՝
Մինչ լոյս շաւիղ մը կ'երկարի մտքէս...:

Հեռներէն կ'իջնէ հեւքն իր մոլեկան,
Իրար բերելով ձեռքերս՝ անծկագին
Մինչ ես ծնրադիր՝ կ'ունկնդրեմ Երգի՛ն,
Երգին խօլարծակ, Երգին թախծագին...
Ե՞րբ պիտի հասնի իր հանգրըւանին
Արհաւրոտ Ուխտին այս գոռ կարաւան...:

Բուռն համեմունքով իր շունչն է լեցուն.
Ու կ'առնէ ծովուն բոյրերն աղտաղտուկ՝
Մինչ զայն կը տանին պայերն ամբարծիկ,
Համբոյրն իր կուգայ մինչեւ իմ խցիկ,
Եւ ես հրպումէն կը փախչիմ գաղտուկ,
Հրպումէն՝ վայրի վիշտով ակաղծուն:

Մարած է քրքում լոյսը լամպարիս.
Յորդող մուծին մէջ հեւալէն տրտում.
Ես դեռ կ'սպասեմ ալեկոծ Անցքի՛ն,
Նայուածքըս լեցուն իղձով կաթոգին,
Ահ, քո՛ւկդ եմ արդէն, ո՛վ միստիք ցնցում,
Ո՛վ ծայն, մինչ ուժգին հոգւոյս կը փարիս . . . :

Ա Օ Ն Ա Դ Ի Ն

Միջոցին մէջ կը թօշնի
Լոյսի ծաղիկը թրթռուն,
Հմպած մըռայլն ամպերուն,
Տըխուր է ծովն աշունի:

Ցորեկներուն կը հակին
Գորշութիւններն հոգւոյս մէջ՝
Ուր գիշերուան երգը գէջ
Հացաւ թօնով մը մեկին:

Ամայութեան մը տրտում
Կուգայ ինձ ցաւն երբեմնի.
Եւ երազանքս անպատում
Կը կոծկոծի՛, կ'արիւնի:

Հովը կ'ոռնայ խուլօրէն,
Ու գիշերը կ'երկարի՛.
Ալիքներու ժըխորէն
Ու սարսափէն խաւարի,

Դալուկ սիրոյ մ'աշնային
Կը կաթէ դողն հոգւոյս մէջ,
Ուր հուրիներ կը նային
Անրջածին, լուսամէջ:

Բայց կը վախնամ որ նորէն
Խուսափի՛ լոյսն երազին,
Ու մըշուշներ գաղտօրէն
Վայելքներու շուրջ յածին:

*
* *

Աղաղակ մը, մէջն հոգւոյս,
Արագօրէն կը ձայնէ
Մահուան պարը սրտայոյզ,
Մեռա՛ծ է կոյսը ծիւնէ:

Տարփատենչիկ, զաղփաղփուն,
Աղջիկն է ան անուրջիս,
Երազունակ ու փաղփուն
Հոգին կանգնած է առջիս:

Ու կը տեսնեմ դեռ շողուն
Փայլը սրտին իր նըսեմ .
Մոգութենէն աչքերուն
Յափշտակուած կ'երազեմ . . . :

ԱՆՅՐԿԱՆՆԵՐ

Ո՛վ սիրական խաւարներ: Կենդանի՛ երազ
դանդաղ գիշերներու, ուր կի՛րքը միայն նայ-
ուածքն էր ունի: Ու մի՛շտ, մի՛շտ, անխոնջ
կերպով, անպատում մելամաղձութիւնը Համ-
բոյրին: ՌԷՅՄՕՆ ՊՈԻՅԵԷՌ

✠ Հըրայրքիս մէջ գիշերը զայն կ'երազեմ,
Շրժունքներըս պատրաստ իր մեղկ համբոյրին .
Բայց ժրխորին մէջ կը մոռնամ վերստին
Այն պահերն ուր զայն սիրած եմ մոլեգին:

Ու կը մոռնամ ես նոպաներն ալ բոլոր .
Յորդ կիրքերու ժամերն ամէն ըղձածոր՝
Երբ կ'իյնամ ոտքն իր տնսիւքին՝ մինչեւ որ
Անշարժանամ պաղատանքիս մէջ մոլոր:

Ու չեմ յիշեր ցորեկն ասոնք, երբ խունկէ
Ալ աւելի հեշտ բուրմունք մը մեղկօրօր
Իր ծրփանքին մէջ յոյգերըս կը լկէ:

Այդ բուրումի եղկութիւնն որ միշտ անկէ
Կը ծորի, եւ կը պարուրէ զիս՝ բոլոր
Հոգիս անծիր մոգութեամբ մը կը խնկէ:

ԱՅԳԱՐԿ

Այգն է ծաղիկ երազով լի, ու բալաճիգ՝ թեթեւօրէն.
Մըշուշն անծալ ջրվէժի պէս ամբարտակէն վար կը հոսի.
Իր չրփոյթին մէջ կը շիկնի ոսկի աղջիկն արշալոյսի՝
Այգն է ծաղիկ երազով լի, ու բալաճիգ՝ թեթեւօրէն:

Երկու բոցէ թեւերու մէջ ծովանըկարն է սխրալի՝
— Կապոյտի՛ փառք ամրափակուած շրջագիծով ոսկեդրուագ,—
Ուր ցնծալից թեւեակներու հեշտերգն ունին կուր ու նաւակ.
Երկու բոցէ թեւերու մէջ ծովանըկարն է սխրալի:

Պիտի ըմպե՛մ բոցն արեւին, հառագայթի՛ եմ ծարաւի.
Պիտի ծըծեմ բոյրն առտըւան՝ հոգւոյս համար՝ որ հիւանդ է.
Հոգւոյս համար՝ որ կ'երազէր գգուոտ ու մեղմ շունչն հարաւի,
Պիտի ըմպե՛մ բոցն արեւին, հառագայթի՛ եմ ծարաւի:

Քիչ մըն ալ դո՛ւն ժպտէիր, ա՛հ, հոգւոյս համար՝ որ հիւանդ է,
Նայուածքի խաղ՝ որով դառնայ աշխարհն ինծի ծափ ու ծաղիկ.
Տարիներով իմ երազս էր սիրոյ գարուն մը խաղաղիկ,
Քիչ մըն ալ դո՛ւն ժպտէիր, ա՛հ, հոգւոյս համար՝ որ հիւանդ է:

Սէր-Արեւիդ բոցն երկարէ խորերն հոգւոյս իմ պատանի .
Զերթ արեւին լեզուակն ոսկի՝ որ կը ծըծէ մըշուշն այգուն .
Ո՞ւր է ճաճանչն , հուրքը ջերմին՝ որ մառախուղն առնէ տանի
Սէր-Արեւիդ բոցն երկարէ խորերն հոգւոյս իմ պատանի :

ՄԹՆԱՆՆԵՐ

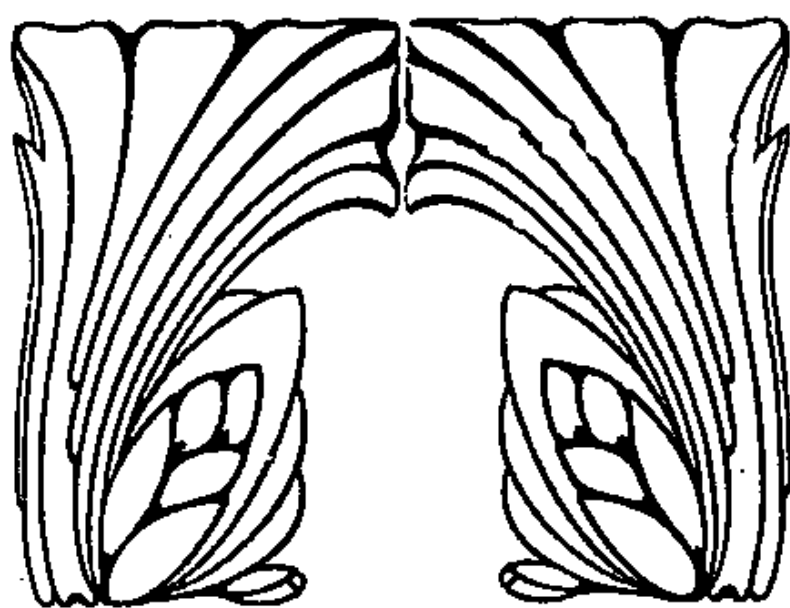
Վերջալոյսի աղջիկն է իր կուսութեան մէջ քրքում .
Ինչո՞ւ մինակ մընացի երազիս հետ թախծագին .
Թմբիներու բոյրին տակ , նուռիներու ծաղիկին՝
Ահ , ինչո՞ւ ես մընացի գիրկն երազին այս տրտում :

Ո՛վ դուն հիրիկ ծաղկանոյշ , երբ անցար հետ լոյսերուն ,
Բան մը փրլաւ հոգւոյս մէջ քայքայումով ողբագին .
Դարձիդ քիչ մըն ալ ժպտէ սա՛ լուսաբաղձ հիւանդին՝
Որ քիչ առ քիչ կը մեռնի՛ կառչած իր խօլ յոյսերուն . . . :

Մութը կ'իջնէ հոգւո՛յս՝ ուր վաղո՞ւց գիշեր է արդէն .
Ըսպասումի՛ ցայգ՝ ուր դեռ չըշողաց լո՛յսն երազին .
Հագիւ քիչ մը բոյր ծրծած մոռացումին ես վարդէն
Նորէն քեզի՛ կը դառնամ , ա՛կն արեւիս ոսկեծին :

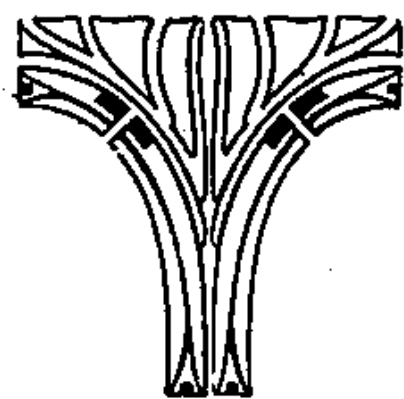
Հուսնի պայծառ տիւին տակ պիտի համրեմ անդադար ,
Բուստէ զարկերն ոգեւոր՝ առոյգ սիրոյ երազին .
Ահ , քիչ մը լո՛յս , ժրպի՛տ մը՝ որ կեանք ինձի պիտի տար ,
Եւ փարատէր լըքումն՝ որ կը ծանրանայ իմ ուսին :

Եկո՛ւր, արդէն իր մըսի՛ն հէք երազներն իմ որբուկ,
Ա՛լ յոգնած եմ անցնելէն կածաններէ մենաւոր,
Անծրեւ կ'իջնէ հոգւոյս մէջ, կը զգամ մահուան սրսըփուք,
Զեռքս է պարապ մընացեր դատարկին մէջ սրգաւոր:

ՆԱԷԿԱԳՐԸ

Նաւակներ մեկնեցան ամէնն ալ, բաղձանքով ակաղծուն .
Հեռացան ամէնն ալ՝ ծրփանուտ երազիս ամիունքէն .
Անծուկին բոցը զիս պաշարե՛ց, Բսպասման հիւանդն եմ .
Հոգեսարս դողերով եւ հուրքով միշտ ցայգերն են յըղի .
Գիշերներն ես համբուն կը սպասեմ ծիրանի այն դարձին .
Ու ցայգուն ալ կ'անցնիմ աւազուտ ամիունքէն՝ դողահար՝
Սրտաթափ ու խանդոտ երազի կայծերով առլըցուն :
Դարձուցէ՛ք նաւակներս հողմավար, ջրրանո՛յշ պայիկներ .
Դարձուցէ՛ք նաւակներս դիւ թավար, իրիկուա՛ն հովիկներ . . . :

ՄԵՂՈՒՆԵՐԸ

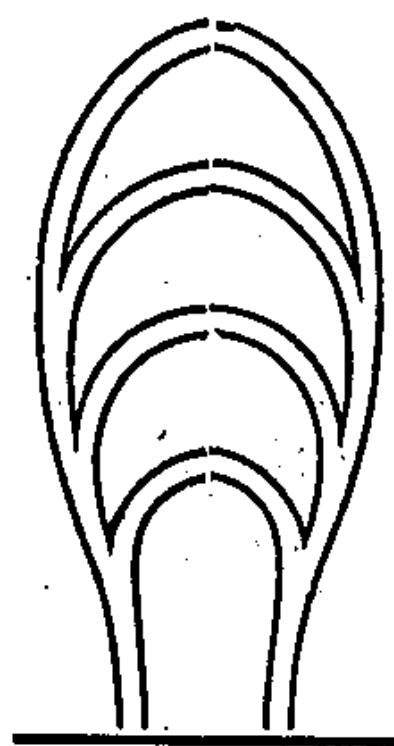
Տենչանքներըս, տարագնացի՛կ մեղուներ,
Ոսկի երիզ մը բանալով
Ու զանակներ անծրեւելէն
Թըռան գացին երամ երամ,
Անցան գացին դարուղիէն,
Կիսաթափանց մըշուշներու ապրշում քողքը պատռելէն,
Եւ յածելէն մէջն արեւին ոսկեծաղիկ մառախուղին:

Արեւակի, սուտակներու ու զիւմրիւթի
Փաղփուռն երանգը ծըծելով իրենց չորս դին,
Ծործորներէն, բոցավայրէն,
Ու ցորենի գադիշներէն անցան անդին.
Ես գետափին մօտ մընացի վարատական,
Մելամաղծիկ երազս յըղած
Դէպ հեռաւոր ծաղկաստաններ՝
Ուր թառեցան մեղուներն իմ տենչանքներուս:

Մեղուներն իմ տենչանքներուս՝
Միջօրետքի պահերէն վերջ

Որոնց դարձին ես կը սպասեմ՝
 Ուղեկորոյս զակատելով:
 Ահա՛ օրն ալ մըթագնեցաւ,
 Եւ ես ի զո՛ւր տարաժամ
 Դեռ կըսպասեմ անոնց հեւքոտ ու մեղրազօծ վերադարձին:
 Ա՛հ այս ցայգուն
 Պիտի անցնիմ դարձեալ Վախիս ճամբաներէն.
 Ալ յափրացա՛ծ, ուշակորոյս,
 Գիշերներու ըմպած գինին խաւարածոր,
 Պիտի անցնիմ ես այս գիշեր՝
 Երկիւղիս սեպ ճամբաներէն,
 Իմ գանկիս տակ
 Յոյսի ոսկի բոցին անուրջն առկայծելէն:

Ալ յոգնա՛ծ եմ
 Ըսպասելէն տենչանքներուս մեղրին անոյշ,
 Ու տարաժամ այս յաժումին մէջ երջանի՛կ պիտի ըլլամ
 Եթէ թունեղ խա՛յթ իսկ բերեն
 Ուղեմուլար մեղուներն իմ տենչանքներուս:

ԲԻՒՐԵՂԻ ԴԻՒԹԱՆՔ

Մանուկ մըն է որ կայներ դէմն հըրածամ արեւին
Կ'օծէ հոգին իր շուշան լուսացնցուղ երազով,
Ու կը ծըծէ հոտեւան խտղանքն ու դողն այգուն զով,
Մինչ մեղեսիկ աչուկներն Եսին ցոլքով կը վառուին:

Նըշուլագեղ ու պայծառ ցոլքով վընիտ իր Եսին՝
Երկինքն որուն հրճուանքի ակեր ունի կապուտակ.
Ու կեանքի սէրն յորդած է հոն լեռնածին զերթ վըտակ՝
Ուր կաթիլներ ու ցայտքեր հետզհետէ կը հոսին:

Բիւրեղ մը կայ ձեռքին մէջ՝ զոր կը հօհէ դարձդարձիկ
Եօթը գոյնին տե՛նչն ունի, լոյսի անհուն խաղերուն.
Երանգներու, շողերու կ'ըղծայ անուրջն օրօրուն,
Եւ արեւին կը նայի միշտ կաթոգին ու բաղձիկ:

Ահ, ի՜նչ դիւթանք, ծիածան ծոպե՛ր ունի ամէն բան...
Շափիւղանե՛ր... կարկեհա՛ն... զիւմրի՛ւթ, շողակ ու թարշիշ...
Ծոփն է լեցուն գոյներով ու ծիրերով ոսկենիշ,
Ինչպէս դաշտերն ու լեռներ, ինչպէս մարմանդն ու ճամբան:

Ծափ կը զարնէ, ծիծաղէն ծլեր է ծիրն իր այտին,
Անո՛յշ արեւ մանկական, ամպ ու մէգի անգիտակ,
Իմ երկինքս ալ կը հրճուի ոսկեծիծաղ լոյսիդ տակ,
Ու մոռցրեաժ բուրմունքներ զիս կը զգլխեն վերստին:

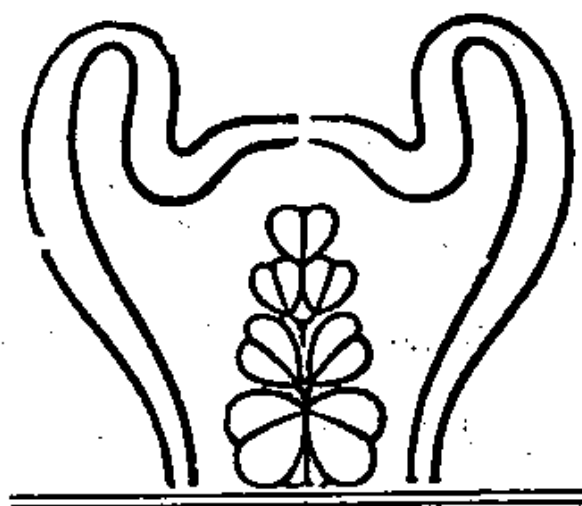
Պրիամակ մըն ալ ես ունիմ, ու կը դիտեմ ցնծագին
Սիրոյդ արեւը պայծառ, սիրոյդ արեւը ջերմին,
Ու խանդաբորբ իմ հոգիս հանդէպ անոր պաշտումին,
Մանո՛ւկ մըն է որ կայներ դէմն հըրածամ արեւին...

Ի Ղ Ջ Ե Ր

Կէս գիշերուան բուրումնայեղջ վարդերով,
Որոնք գինով ցօղ ու շաղի կը սպասեն,
Պիտի հիւսեմ մանեակ մը նուրբ
Շուրջն ըսպիտակ պարանոցիդ.
Եւ այգուն
Պիտի գտնես ցօղուած՝ վարդերն այդ անոյշ՝
Իմ արցունքիս ցօղերով:
Ու օր մըն ալ,
Երբ թարշամի
Քայուն այդ ծաղիկ անուրջին,
Պիտի հիւսեմ նոր նարօտներ ոսկելար
Անոր յուշքին տեղ բոսոր,
Իմ համբոյրիս բոց ու բուրեան վարդերով:
Երազանուրբ ծիւնաթորմի ձեռքերուդ
Պիտի բերեմ մեղեսիկէ մատնիներ՝
Ու քօղէքներ արեւակէ.
Եւ երբ անոնց ցուքը մարի աննըշոյլ,
Տենչանքներուս բազմերանգ
Բոցով զանոնք պիտի վառեմ անդադար:

Ու լարերուն տեղ վինին հինաւորց
 Պիտի դընենք արծաթ թելերն ըղձանքներուդ՝
 Որոնք յաւէտ պիտի թրթռան
 Տրուումներովն իմ սրտիս :
 Գինով՝ դիւթիչ բուրմունքներէն ծաղիկներուն ըզգլխիչ
 Ո՛վ դիւթանոյշն իմ սրտիս
 Պիտի յածինք միասին ,
 Ընթադրելով բոյս ու ծաղիկ ու դալար ,
 Ու լալով
 Բուրումնացան մահն անոնց ,
 Պիտի յածի՛նք ,
 Լոյսի արծաթ անձրեւին տակ ,
 Ու ծոցին մէջ
 Թաւուտքներու կիսաթափանց գիշերներուն ,
 Ո՛վ երազին իմ աղջիկ :

ՅԱՅԳԱՆԿԱՐ

Համատարած անդորրութեան մը մէջէն ,
Կիսաթափանց մըշուշներուն մէջ հալած
Ուրուագիծը տուններու՝
Որոնց լայնաթիթ պատուհաններէն
Կը ժայթքեն
Լոյսի ցայտքեր՝ տարփագին ծաղիկներուն պըլլըլած :
Ու հեշտոտ ու մարմըրուն
Աղաղակն ալ նըլագներուն լարաւոր
Կը ծաղկեցընեն դիւթանքն անդորրիկ ,
Գիշերուան մը երջանիկ :
Ու կ'երկարի՛ , կ'երկարի՛
Խմբանկարը տուններուն
Տարտամօրէն փաթթըլած
Մէջն ապրշում մըշուշին ,
Ու լայննալո՛վ , լայննալո՛վ
Դէպի ծովափն՝ որ երկջոտ
Կը սպասէ
Ալիքներու համբոյրին :
Ու եզերքէն հանդիպակաց

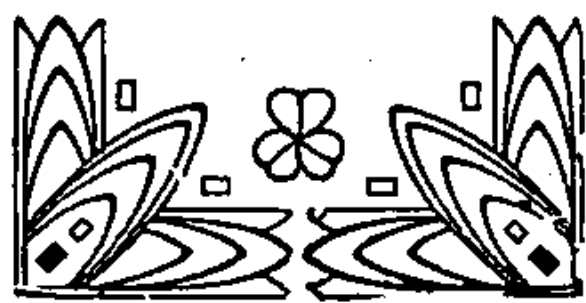
Ծայրը դաշար հրուանդանին ,
 Ուր վաղուց
 Մեռան ճիւղերը ցորեկին ,
 Ծովուն փոթ փոթ երանգաժուփ թաւիշին վրայ
 Միապաղաղ կ'անդրադառնայ ,
 Ուրուանըկարը խուսափուկ
 Լոյսի ծրփուն ծաղիկին՝
 Որ կը ծլի փողփողուն ծովեզերքի փարոսէն :
 Ու դեռ հեռուն ,
 Քաղաքէն ու բացավայրէն ալ անդին ,
 Կ'ըդնշմարեմ արտեւանները ցըցուն
 Մանիշակէ լեռներուն
 Մարմաշի մէջ պլլըւած
 Հսկայ հարսեր հեշտամոլ՝
 Որոնց տարփանքը կը զգաս
 Հեռուներէ , հեռուներէն . . . :
 Ու կը լըսեմ վարերէն թեւճակներու նըւագն ալ ,
 Զուրերուն վրայ թըրթըռուն ,
 Ու կը լըսեմ ծաղիկներուն ալ երգը
 Աղաղակ մը սիրաժուփ՝
 Սահած ծոցէն դաշտերուն՝
 Ուր ցաները կը վէտվէտին սիրատարի :
 Ուր երկինքն ալ կը քնանայ ,
 Կապոյտներու խորհուրդին մէջ երազելով
 Վաղորդաններն երջանիկ :

ԱՐԵՒԻՆ

Հարաւի մեղմ ու լիաշունչ հովին հետ,
Որ վաղուց երազուած համբոյրի մը պէս,
Իմ սիրակարօտ հոգիս հեշտանքով կը լիացնէ,
Շողա՛, ի՛վ արեւ, շառաւիռներովդ ոսկեծայր,
Մառախլապատ Երկունքիս մէջ՝
Ուր Մտածումը կը դեգերի ուղեմուրար,
Շողա՛, շողա՛, բարի՛ արեւ, հիւանդ եմ...:
Պատուհանիս հեղուկ ծոցին մէջ ինկած խելայեղ,
Միջօրէի հեշտադալար ու բոցակապ երազին գիրկը,
Թեւատարած կը սպասե՛մ.
Պլլէ՛ զիս բոցեղէն ցանցերուդ մէջ,
Ու օրօրէ՛ ջերմագին,
Ու կիզանուտ համբոյրիդ տակ
Թող հոգւոյս մէջէն անցնին կարգաւ
Մանաւկներն ընդարմացած:
Մինչեւ որ
Կանգնիմ նորէն ու անցնի՛մ դարձեալ
Տարփանքիս խանդաղատ ճամբաներէն:
Հիւանդ եմ, բարի՛ արեւ, շողա՛, շողա՛...:

Հոգիս թռչնիկ մըն է ,
 Օդ ու լոյսի , երգ ու ծիծաղի կարօտ ,
 Բայց երգը , որ իր ալուցքէն կը թռչի ,
 Անտես ու ստուերոտ սանդուխներու վրայ
 Կ'իյնայ շնչահեղձ :
 Շողա' , շողա' , բարի' արեւ , հիւանդ եմ . . .
 Ճառագայթող գուլիդ մէջ հեշտագրգիւ ,
 Մինչ կը խժայ տարօրինակ , խօլ պարը զամբուռներուն՝
 Հուրքէ'դ գինովցած՝
 Ու , մինչ թուփ ու ծաղիկ ծարաւէն կը մարմրին ,
 Ես կ'ըմբռնեմ խաղտանքն անանուն՝ երջանիկ տիւանդորրիս ,
 Յամբօրէն ու գիտակից
 Գինովաւթեամբ հեշտագին :
 Քիչ մըն ալ դեռ ,
 Ահ , շողա' , շողա' , բարի' արեւ , հիւանդ եմ . . .
 Վերջին անգամ մըն ալ ,
 Դեռ իրիկո՛ւն չեղած
 Ու , դեռ տամուկ գիշերին վըհուկը զիս չընդգրկած ,
 Վերջին անգամ մըն ալ ,
 Փարէ' հոգւոյս խանդաբորբ ու կաթոգի'ն -
 Հիւանդ եմ , բարի' արեւ , շողա' , շողա' . . .

Յ Է Յ Դ Է Յ Ի Ն

Հուանի մահիկն երբ
Սանդուխներու վրայ
Մեղմով կը տեղայ
Հոյժ, անծրեւակերպ
Սահանքն իր լոյսին,

Եւ երբ մանիշակ
Գոլորշիներուն
Մըշուշն անապակ
Կը ծաղկի թրթռուն
Ծովերուն վրայ.

Խորն իմ սենեակիս
Կը հանգչի հոգիս.
Փակաչք ու անթարթ
Կը ծրփամ հանդարտ
Ըստուերի գորշ գորշ
Լըճականերուն մէջ:

Հայելիներուն
Հոգին պըրբիսմակ

Կը դողայ համակ
Երբոր սարսըռուն
Աշտանակներուն
Ծիրանի ցոլքեր
Կը սահին անոր
Վըճիտ ծալքերէն:

Հոգւոյս ալ մէջէն
Տակաւ կ'երկարի
Փափուկ արծաթի:
Շաւիղ մը ձայնի:
Ու ճառագայթներ՝
Որ զիս կը կանչեն
Հոգւոյդ ալուցքէն
Կը հասնին ինծի:

Հապօ՛ն, կր մեկնին
Իմ անրջանքին
Թիթեռներն ամէն,
Ու միջոցին մէջ
Յուշիկ կը զըծեն
Շառայլ թըռիչքին
Ակօսն հեշտագին:

Ակօսն հեշտագին՝
Որ ձայնիդ կառչած
Կ'երկարի մինչեւ
Քու սրտիդ արեւ . . . .:

Ա Ի Ր Ե Ր Գ

Ճառագայթի պէս ոսկեվարս ու նրբին ,
Երբոր ճամբէն կ'անցնի հրպարտ, լուսարագ ,
Բան մը սրտէս կ'ըլլայ բոցին պատարագ
Իր աչքերուն՝ ուր կը մոռնամ ես արփին :

Երագային, ծաղիկի պէս նրբաւոր ,
Երբ կը ժպտի պատուհանին ետեւէն ,
Թռիչներ հոգւոյս մէջ լուսաբաղձ՝ կը թեւեն
Խօլ անուրջով կապոյտներու հեռաւոր :

Ու երբ կ'երգէ ջութակին հետ սարսրուուն ,
Մեղմածաւալ հեշտերգն իրեն ցայգային ,
Կարծես աչքերն իր լուսափաղի կը նային
Տենդոտ պահին՝ մէջն իմ հոգւոյս ալքերուն :

ՈՒՌԻՆՏՐՈՒ ՇՈՒ ՔԻՆ ՄԵՎ

Ա.

Ուռենիներ , լացէ՛ք , լացէ՛ք անդադրում
Արտասուքնիդ շիթ շիթ հոգիս կ'արծաթէ .
Ես կը փարիմ մենիկ պահին այս տրտում՝
Ուր ձեր հեղուկ նրւագն յուշիկ կը կաթէ :

Ծաղիկներուն գօտին դեղին , լայնարծակ
Արօտներու զիւմրիւթ իրանն երբ գրկէ ,
Ու միջօրի արեւն ալ՝ խուրձ ու տրցակ
Շողերն իր՝ բիւ ժապաւէնով մը պրկէ ,

Կուգան կոյսերն իմ անուրջիս , հերարծակ ,
Մանիշակէ բըլուրներէն ու դաշտէն ,
Ես կ'ունկնդրեմ հապըշտապ ու համարծակ
Քայլերուն՝ որ լուռն ու ժգնօրէն կը շեշտեն :

Ու կը պարե՛ն . իրենց նազանքն հարսենի
Ու նայուածքնին քողքած կազի մըշուշով ,
Իրենց վարսքին հետ կը խաղայ սիւզ մը զով
Եւ այտերնին կակաջի պէս կը շիկնի :

Իրենց մարմինն՝ ականվանի թափանցիկ .
Իրենց հոգին՝ համբոյր համակ ու շուշան ,
Իրենց սիրտը՝ հուր շրջմովիկ ու բաղձիկ ,
Իրենց ծիծաղն՝ արշալոյս մը ջինջ գարնան :

Ի

Ուռենիներ , արտասուեցէ՛ք տրտմագին
Գորովակաթ արցունքը ձեր արծաթէ .
Քաղցր է ինծի զեղումն այդ ձեր թախծանքին՝
Որ տրտմանոյշ կայլականերով կը կաթէ :

Տիւանդորրին համբուն՝ ժամերն են ոսկի ,
Ձեր սաղարթին գորշ ու տարւիտ շուքին տակ՝
Ուր բուրմունքը կուգայ ծաղիկ ու հասկի
Եւ կը հնչէ յուշերուս ծափը խայտակ :

Ուր մերթ ձայնն ալ թմբկիկներուն հեռաւոր ,
Ու ծիծաղը բամբիռներուն արծաթի ,
Ու գնջուհի երգիչներու տարւիաւոր
Սիրերգներուն արձագանգն ալ կը ցաթի :

Ու երբ դարձեալ հովիտն համակ ընդգրկէ
Անդաստանին վայրի Լուռը թեւաւոր ,
Ու երբ ծառուտքն ալ արբեցած խոնջէնքէ
Անշարժանայ իր խոկին մէջ մենաւոր :

Արագիլ մը կ'անցնի յանկարծ անւրդով ,
Ցուցադրելով կարմիրն իրեն կտուցին
Ու կը տաքնայ մէջն արեւին հուր ցանցին ,
Ու կը ցանէ հոս հոն կափկափն իր թոթով :

Ուռենինե՛ր, շիթ շիթ արցունք ցողեցէք,
Մինչ բուրմունքնիդ իմ հոգւոյս մէջ կ'ամպանայ,
Եւ այս չքնաղ անդորրութեան յեց՝ թող հէք
Երազանքըս պահիկ մը գէթ հեշտանայ,

Եւ երբ իջնէ լեռնէն հովիկն իրիկուան,
Ու սրսըփայ թախծոտ օրհներգը սօսին .
Երբոր ցայտքերն աւազանին մէջ հոսին
Ու ձեր շուքին տակ թռչնիկներ թռվրուան .

Ու երբ արեւն ալ քրքմաներկ վրձինով
Ոսկեզօծէ սրգաւամուկ ձեր հոգին,
Երբ համբոյրի պէս փաթթելի ձեր շոգին
Անոր ցոլքին՝ եղկ, տարփագին ու գինով .

Միշտ, յամրագին կաթկըթեցէք դուք նորէն
Արծաթելու համար խորհուրդն անպարփակ
Որ շուքէ շուք կը թռչրոտի լայնօրէն
Ընդգրկելով ամէն դալար շրջափակ :

Ու երբ ցայգն ալ ծառաստանին մէջ սահի
Սեւ մագիլով ձեր ջինջ հոգին հանկելու,
Լացէ՛ք նորէն, դուք համակերպ ու հրլու
Դողդըղագին ձեր տագնապին մէջ ահի :

ՅԼՅԴՆ Է ՊԼՅԺԼԻ...

Ցայգն է պայծառ անհունօրէն
Ցուցըլանքովն իր խօլապար .
Օդանոյշներ՝ որ մեղմաբար
Քնքշանքով զիս կը պարուրեն .

Բուստ համբոյրով՝ որուն կարմիր
Կարօտովն իմ հոգիս կուլար ,
Ինչպէս փանդիւ մը մեղմալար՝
Պոնդերու տակ մեղկ ու ցանցիր :

Պարզկայ ցայգուն անուրջին մէջ
Լըւալ կ'ուզեմ հիմակ հոգիս ,
Եւ հրահրել՝ երբեմնի շէջ
Աշտանակներն իմ երազիս :

Մըտածումըս կ'անցնի նորէն
Շաւիղներէն իր լուսաւէտ .
Հեշտութիւններ հոգւոյս յաւէտ
Բերելով իր ճամբաներէն :

Գինով եմ ես ծաղկանց բոյրէն ,
Տարաշխարհիկ ու գրրաւիչ ,
Ու ձայներէն ալ՝ որ քիչ քիչ •
Իմ երազներըս կ'օրօրեն :

Եւ անծանօթ աշխարհներուն՝
Անեզրին մէջ խորհրդագեղ՝
Կ'անդրադառնայ մէջն հոգուն
Կրկներեւոյթը գունագեղ :

Պիտի ըզգամ ես տեւաբար
Բուրումն անոնց ծաղիկներուն ,
Որոնք հեշտին կը դառնան պար՝
Հուսացնցուղ ցօղով լեցուն :

Պիտի ծրծեմ ես անդադար
Հոծ երազանքն անոնց բալին ,
Ու շողերն՝ որ կը փալփրլին՝
Ոսկեպաղպաջ ինչպէս նեկտար :

Պիտի անցնիմ ես խանդավառ
Այդ լուսոռոգ ուղիներէն .
Ես՝ ուխտաւոր ուղեմուար՝
Խորհրդածուի թափառելէն :

Պիտի անցնիմ ես Անհունին
Յաւերթալուռ երկինքներէն ,
Մինչեւ յոյզերս ամէն թօշնին՝
Ու ես երկիր դառնամ նորէն :

ԻՐԻՎՈՒՆ ԶԱՅՆԵՐ

Կ'ալեկոծին տարփոտ ծայներն իրիկուան,
Յործանքին մէջ յոգնակոհակ հովերուն .
Անրջածուփ, նըւաղ բոյրերն երերուն
Վերջալոյսին մէջ ոսկեզօծ՝ կը հեւան :

Խըրախութեան աղաղակներ հեշտալուր
Կը պլլուին այդ ցնծածայն նըւագին .
Ու կ'անհետին մէջն այդ ծրփուն յործանքին՝
Հեշտերգութեանց թոյլ ծըւէններ կցկըտուր :

Զիւ գեղգեղներ ու նըւագներ վրդովիչ,
Ու ջութակի սարսուռին գիծը կարմիր . . .
Արեւմարքին ծաղիկն , որ չի՛ թաւամիր ,
Ինքն ալ գինով ըզզլխանքէն այս թովիչ :

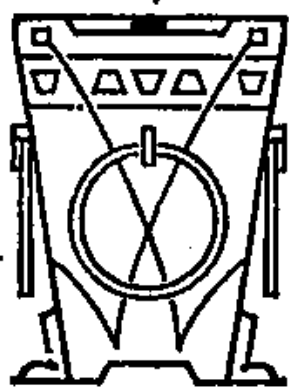
Աղմըկահար սոյլն ու արշաւն հովերուն ,
Հծծիւնները ծաղիկներուն խատուտիկ ,
Բարտիներու խարշափն ու ծափ հանդարտիկ ,
Եւ համերգը խանդոտ՝ գետին մոլորուն :

Կ'ըստուարանայ ալիքն հրճուտ այս հիշին,
Ու կը բախի հոգւոյս պորփիւր քարափին ,
Ու կ'ոռոգէ զիս փրփուրին մէջ ծրփին
Երբ խնկագոյն լոյսերն ինծմէ կը փախչին :

Արծաթ լոյսերն հիմակ տակաւ կը ծաղկին,
Ու կը ցայտէ թաւ հեծեծանքն ուտերուն ,
Լազուարթ ժամեր լուսնի շիթ շիթ կաթիլքին
Մէջ կը թրթռան իրենց համբոյրն անանուն....:

Եւ հոգիներ կ'իյնան անոնց ծնրադիր ,
Սիրերգութեանց ըմպած հրմայքն հրրեղէն .
Պայեր անոնց միստիք նամբան կը պեղեն ,
Ու կը ցնծան լոյսով՝ զէնիթ ու նատիր:

Ու կը բացուի փալիւռն՝ զիշերն երջանիկ,
Արծազանգներ կը խաղան դեռ հոս ու հոն .
Քերթուած մըն է ցայգն հաճօրէն, ջի՛նջ գեղօն՝
Որ կ'երփներգէ ծափ ու ծիծաղ ու ծաղիկ:

ԱՌՄՈՒԱՆ ԱՐՑԻՐԱ ՄԷՋ

Ահա՛ կ'անցնի ցայգս անբուն ,
Մուծին ծածբը կը մաշի .
Ու կայծէ կոյսն այգուն
Իր քողքին մէջ մըշուշի :

Անցան սայլերն ալ դանդաղ ,
Ու մըշակներն երգեցիկ ,
Ու բանւորներն ու հօտաղ՝
Ճամբաներէն բաւաճիգ :

Ճառագայթներ խուսափուկ
Լիներուն մէջ կը խաղան ,
Եւ յանկարծ բոյր մը դեղձան
Կը ներկէ ջուրը փափուկ :

Ու բոցեղէն լեզուակներ
Կը ծըծեն մէզն համօրէն ,
Արեւին կեանքն հըրեղէն ,
Արեւին փառքն անըստուեր . . . :

Հոգիէս ներս կը խուժէ
Քրքումն ալիքի նրման ,
Եւ հովիկին առտըւան
Գինովութիւնն հաշիշէ :

Լիճը բոսոր հարսնուկի ,
Ճորենի ծովը կանաչ ,
Կը հծծին տաղն անճանաչ
Մըտերմասաց շրշուկի :

Ու մարմանդները ճանճկէն ,
Ու սարերը կապտորակ ,
Եղկ հծծիւնով մը կ'երգեն
Լոյսին ոսկի պատարագ :

Տունկեր ռեհան ծաթրինի ,
Կը ծըխեն խուռնկ մը վայրի ,
Որ կ'ամպանայ ու կ'այրի
Բուրվառին մէջ արփենի :

Հոգիէս ներս կը խուժէ
Քրքումն՝ ալիքի նրման ,
Եւ հովիկին առտըւան
Գինովութիւնն հաշիշէ . . . :

Բաժնի 104

Կ Լ Գ Ո Յ Մ Յ Լ Ժ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Կը դառնան ժիր կախիչներն իմ ապրրշումէ անրջանքիս ,
Ոլորելով դեղին , ճերմակ մահն երբեմնի շերասներուն . Նշում
Խրուովանքիս մէջ կը սպասեմ , ո՞ւր , արդեօք ո՞ւր պիտի յանգի ,
Կոյս ու ծաղիկ երազներուս դեղձան շառափը մարմրուն :

Դառն հրճուանքով ես կը դիտեմ խելիսօլ շրջպարն այս դարձդարձիկ ,
Գիրկն անդորրիս կիսամրրափ , եւ անծկանքիս մէջ ամրափակ ,
Տենչ մը դալար , բաղեղի պէս կը պլլըլի հոգւոյս բաղձիկ՝
Զոր տենդագին կը գալարէր հուր սէրերուն ուժգին պապակ :

Հապօ՞ն , անցի՞ր , ծըծէ՛ հեշտին համբոյրն անոյշ լելակներուն ,
Ու թեւաբախ սուրա հոն ուր՝ զոյգ մը դաշտեր բիլ սմբուլի
Քեզ կը սպասեն՝ ինկապատար ցայգուն ցօղովը թաթաւուն ,
Իրենց անհուպ միայնութեան մէջ՝ սրգաւոր ու հեշտալի :

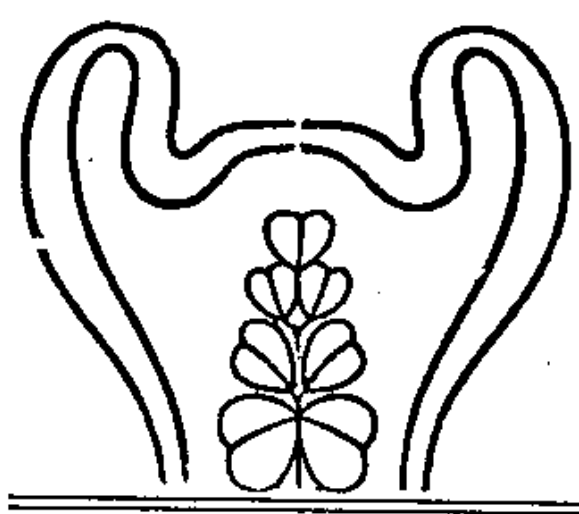
Շրջանն ըրէ մարմանդներուն ու ծաղկածին հովիտներուն
Անցիր տրմոյն ըստուերներու մէջ աղօթող անտառներէն ,
Դօտի հիւսէ շուրջն ալեւոր քարշեպներուն ու գալարուն
Գետին վըրայ՝ որ կը վազէ հրունդալէն ու հեւալէն :

Անցիր փաղփուկ հիւսիսայգէն բորբ աչքերու շամանդադին ,
Մինչեւ եդեմն արտօսրագոծ՝ կանացի բոց հոգիներուն ,
Ըսէ կրակոտ նայուածքներուն թէ մանո՛ւկն եմ իրենց խաղին
Ու տար անոնց դողն ըստուերոտ պաղատանքիս իմ մոլորուն:

Այս իրիկուն, լուռ, անշըշուկ, օրհասին հետ բզգիւններուն,
Ու խաղալիկ յորձանքին մէջ թռչուններու ցայգանդորրին ,
Այս իրիկուն, թե՛ ին անուրջիս, գընա՛, անցի՛ր, յուշիկ հեռո՛ւն՝
Լուսածըրար երկինքներու ճամբաներէն լայն ու լրուին:

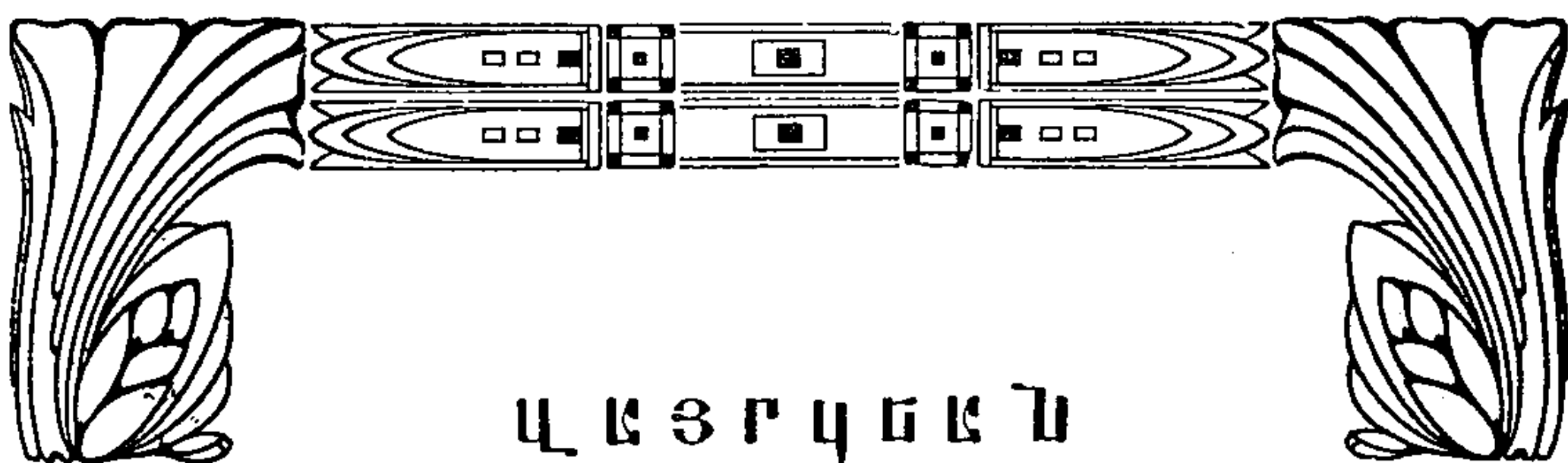
Խօլ դարձիդ մէջ, գընա՛ պահ մը կայրն ադամանդ աշխարհներուն,
Ժապաւէնիդ վրայ շարելով անոնց արցունքը գունագեղ.
Խորասուզէ ծոպդ ոսկեզօծ՝ ծովածիծաղ ու թրթրուուն
Քընարին բիլ նայուածքներուն ծիծիփանքին մէջ յորդագեղ:

Ու շնչահատ վազէ մինչեւ միգամածներն ոսկեփոշի,
Ու ցնծագին անցիր անոնց մըշուշապատ շաւիղներէն ,
Բայց անոնց բիւր շըլացքներէն քու ճղճիմ հուրքդ երբոր մաշի,
Փուլթով ինծի՛, փուլթով ինծի՛, փուլթով ինծի դարձիր նորէն...:

ԱՌՐ ԴԱՊԵՐ

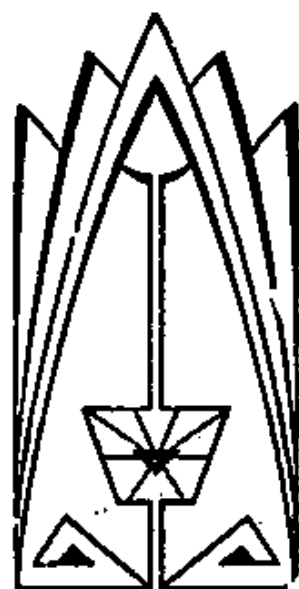
Վ Ա Յ Ր Կ Ե Ա Ն

Թոյլ շրշիւն մը , յետոյ բոյր մը մշկենի .
 եւ յամրագին գիրքը ձեռքէս կ'իյնայ վար .
 երազներու պերճուհին է որ կ'անցնի ,
 ու կը փոթի ծովակն հոգւոյս՝ մեղմավար :

Ու կը փոթի ծովակն հոգւոյս մեղմավար ,
 եւ ալիք մը թեւը բացած կը վազէ
 գրկել ափունքն իղծիս ոս'ի աւազէ :

Ո՛վ քաղցրութիւնը նայուածքին իր ծաղիկ .
 ո՛վ պերճութիւնը գընացքին իր հրպարտ .
 ճամբուն վրայ՝ իր քայլերուն հետքը վարդ՝
 ուր հեշտօրէն կը յաժի դեռ իմ մենիկ

սիրտըս՝ բո՛ց մը՝ մըթնշաղին մէջ անհետ . . . :

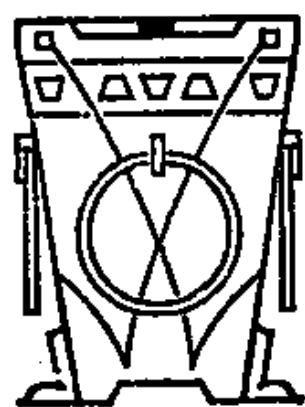
ՀՈՒՐԵՆ ԴԱՐՁԻՆ

Երբ բըլուրն ի վար
աղբիւրէն դարձին ,
իր վարսքի խուրձին
մէջը սողոսկի
նուրբ մատիկն ոսկի
արեւին լոյսին .

հիր սափորն ուսին
երբ բըլուրն ի վար
աղբիւրէն դարձին ,
մեղմով ծածանի
լաջակն հողմավար՝
թելով թռչունի .

ու ծիածանի
թոյրով պսարդայ
աչքն իր գեղանի .
եւ երբոր ցնծայ
հնչիւնը՝ ծնծղայ
զարդոսկիներուն .
տենչանքով անհուն
հոգիս պիտ' ըղձայ
գանձեր՝ զոր չունի:

Ծարաւ շիղին պէս
 պիտ' ըղծայ անի,
 երկու կաթիլ ջուր
 շուրթերուն իր կէզ:
 Եւ իր ճակատին՝
 զովացքը ցրտին,
 ճակատին կըրակ՝
 զովացքը ցրտին,
 կարմիր սափորի
 կարմիր սափորի
 ջուրին սառնորակ
 ցօղովը բերրի՝
 կակաջ ձեռքերու . . . :
 Ահ, այս իրիկուն
 սափորն իր ուսին
 աղբիւրէն դարծին՝
 սիրոյս անանուն
 ջերմ սարսուռներով
 կը դողայ սօսին . . . :

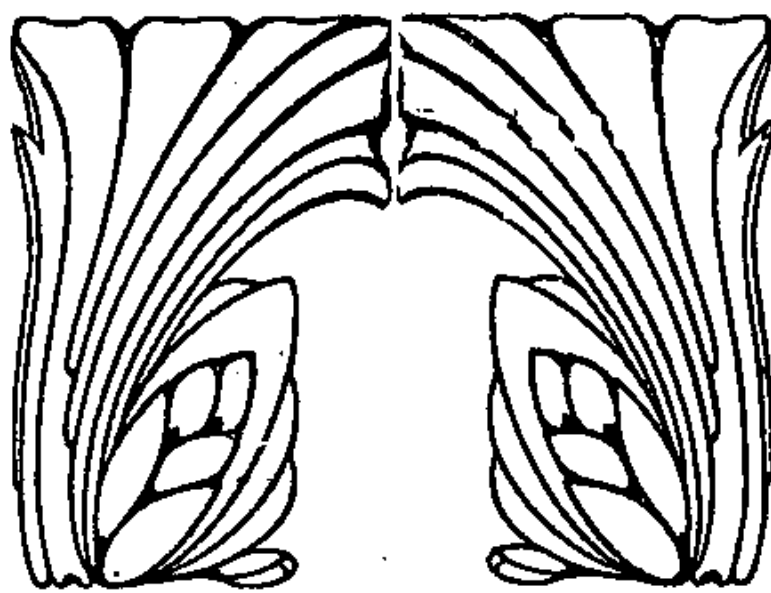

ԱՆՈՒՆՈՒՂ

Նայ շոգուին կապտորակ, թեւատարած կը նստի,
աւաններուն լրռանիստ՝ նըլաղումին մէջ ոսկի.
կարծես ծուխ մը հողն անդուլ դուրս կուտայ իր ծերպերէն:

Ու կը խայթէ իմ հոգիս պարապն այս հոծ կապոյտին,
բիւ պատմութեան լուսաթել՝ որուն փախեր է կոյսն հին:

Ու մըշուշը կը լայննայ, ու մըշուշը կը լենայ
արտերուն մէջ՝ ուր խարտեաշ խուրճերն ինկան գիրկ գրկի:

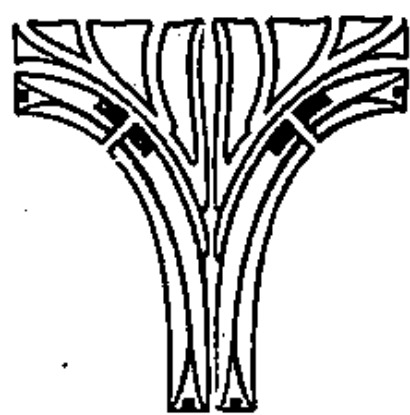

Լ Ն Չ Ր Ե Ի

Բացաստանը վարագուրեց անձրեւին քողքն ամպային .
գիւղական համբուն ողողեր է ջուրին ծափծափն ընդհանուր .
անդերու մէջ կը կաթոտի ճերմակ փրփուրն արծապային :

Օհ , լիութիւնն որ ամէն կողմ հրճուանքի պէս կը զեղու .
օհ , քաղցրութիւնն ուր կը թառի անուրջս անյագ զերթ մեղու :

Տարափն անդուլ կը լըճանայ , կը շափշափէ միշտ խայտակ ,
եւ արեւի պէս կը փայլի ճամբուն սալարկն ըսպիտակ . . . :

ԱՆԴԱԴՉ

Հուսնի լոյսը ծառերէն ծաղիկի պէս էր կախուեր .
ապրիմ-մեռնիմ մը ձեռքըս՝ սիրոյս համբան ես ինկայ .
ա՛հ , լըսէի՛ր , տերեւին հովը ինչեր կը հծծէր :

«Կը սիրէ՛ զիս , չի սիրեր , քի՛չ մը , բընա՛ւ . . . տարփագի՛ն . . . »
մէկիկ մէկիկ փետտեցի , գաղձերուն հետ ձանձրոյթիս
եւ արիւնոդ փուշին հետ սրտիս մխուռոյ թախծանքին :

Ինչպէ՛ս կրկնեմ բարբառը երիցուկին մարգարէ ,
հէ՛ք ծաղիկ , զոր խեղդեցի վայրկեանի մը մէջ՝ անյոյս՝
ուր ձեռքիս մէջ կը սուրար ձեռքիդ երազն յամպարէ :

Ինչպէ՛ս կրկնեմ տաղերը նարկիսներուն ու վարդին ,
ու վիպերգը՝ կեռասէ բաղրոններուն վրայ ձիւնոդ
հերմակ բուրեան շափրակի բադիլներու մեղեդի՛ն :

Շամանդաղին մէջ՝ թել թել կ'իյնայ ջրցայտքն անտարբեր .
լուսնի լոյսին կ'երկարին առուակի զոյգ մը թելեր .
ու շրջավայրը կ'ըլլայ աղապատանք մը տարփոտ :

Ճամբուն վրայ կը կրկնէ աղբիւրն անվերջ հէքեաթներ,
դուռն հիացիկ մանուկի աչքի մը պէս է բացուեր .
ջրարբին մէջ կ'ուրուագրէ լուսինն աղջկան մը պատկեր :

Թաւուտին մէջ թեւաբաց , ահա՛ , տեսիլդ է կայներ .
այծտերեւին հոտեւան մատերն հերքըդ կը շոյեն .
ու տերեւներ վեհերոտ կուտան իրենց համբոյրներ :

Մառախուղով կը լեռայ հիր շրջագիծն երազիս ,
ուր ամբարծիկ մարմինիդ հըպարտ շուշանն է կեցեր .
հոգւոյդ կարմիր կարօտին , ա՛հ , պատարա՛գ ըրէ զիս :

Ապրիմ-մեռնիմ մը ձեռքս՝ նորէն դաշտերն ես ինկայ
ու տենչանքներս գրկած լացի մարմինըդ ըսպիտակ .
դարձիս՝ ճամբան՝ սառե՛ր էր՝ տամուկ՝ լո՛յս ու լուսինկայ . . . :

ԱՒՐԵՐԳ

Տրցակ մը հուսամ ու տրցակ մը ուրց
բն՝ր, ձեռքերովըդ դիր զոյգ քունքերուս,
խուցիս մէջ ցանէ իւղեր հինաւուրց:

Դափը ձեռքս առնեմ նորէն այս գիշեր,
ու ձիւն լոյսին հետ հոգւոյս ցրցքնէ
բամբիւի ծափեր, վարդի թերթ ու շեր:

Բամբիւի ծափեր, վարդի թերթ ու շեր,
բուրեան շոգիներ յամպար ու մուշկի,
որ կ'երփնագօծեն երէկուան յուշեր:

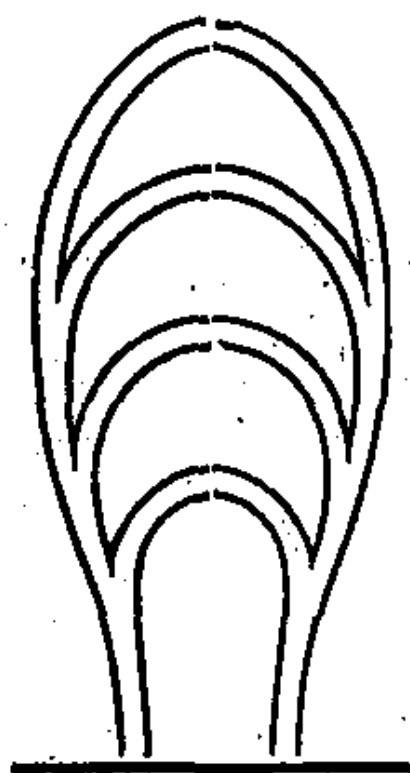
Քիչ մը թէֆարիգ, քիչ մը վարդի ջուր,
արեւ ծիծաղի, ծաղիկ ծամերու,
զարդոսկիներու բազմահանաչ հուր:

Եւ համբոյր աննիւթ, եւ համբոյր անանց՝
վարդով գծգծուած անհուպ շուրթերու
կուսածին այգեր՝ փաղփուն լուսացանց:

Անուրջի ցայտքեր , ըղձակաթ գիծեր ,
դո՛ւք , շարժուձեւեր կաքաւ ու պարի՝
հոգիս բանտեցի՛ք դղեակին մէջ ձեր :

Հոգիս բանտեցի՛ք դղեակին մէջ ձեր ,
ճերմակ ըստեղներ հուր դաշնամուրին .
պրդինձի թոյրեր , ոսկեցոյ կայծեր . . . :

Հ Ի Մ Ո Ւ Բ

Շաւարշ Միսաքեանին

Հօյհօ՛յ, գետը կը թրջէ ցայգուն քամակն արծաթուած,
իր յորձքին մէջ ծեծելով անդուլ խարակն ու խութեր.
հօյհօ՛յ, առուն յորդառատ դալարին ծոցն է նետուեր
գաղջ տարփանքովն իր ջուրին՝ ուր արեւը կ'ապրի դեռ:

Յակուրջի մը առկախած գիւղակն անդին կ'օրօրեն
անրջական հիւսուածքով խումբ մը ժայռի ըստուերներ.
վանքին բակը՝ կ'աղօթեն հսկայ ծառեր տարօրէն՝
որոնց տամուկ շուքին մէջ Աստուածամարն է կայներ:

Ու գիւղակին դէմ նստած, երիտասարդ ու պչրոտ,
պարտէզները՝ վերէն վար վազող ջուրին կը սպասեն.
ա՛յ յաիրացած խօլ գետին անարգաւանդ դարպասէն,
ու լըռութիւնը խածնող լուտանքներէն արհաւրոտ:

Գիշերային ջրտուքի ժամն է. լոյսին մէջ կայնած,
մըշակն անքուն, կը սպասէ, ոտքը բռպիկ, բահն ուսին.
պարտէզներուն վրայ կ'իջնէ թեթեւ քօղբ մը միգամած,
ու ծղրիդներ՝ լուսնակով արբշիւ՝ անվերջ կը խօսին:

Ու կ'երկարի լուսարծաթ ժապաւէնն այդ բարբառին ,
ինչպէս փախչող ասուպի կոթունները կաթնաւէտ .
աւազին վրայ ջուրերու կ'իյնայ շառաչը վէտվէտ ,
խարոյկները՝ ոսկեբաշ՝ ուրեք ուրեք կը վառին :

Հօյհօյ , առուն կը հասնի ցանկապատին քովերէն
եւ երգի քուղ մը կու գայ պլլըւած իր գօտիին .
սիւք մը կ'անցնի , տերեւներ ծա'փ կը զարնեն ցնծագին .
վարէն ջուրը կը խայտայ , կը խնդայ լոյսն ալ վերէն :

Թումբերն անդուլ կը բացուին , ջուրն անդադար կ'ոռոգէ
վարդենիքը , թըթաստանն , եւ ածուները բոլոր .
բահի երկու հարռւածով նայիս առուն կը թեքէ
օծահապուկ ձեւերով հեղուկ իրանն իր ոլոր :

Ջուրն անընդմէջ կը հոսի , ածուները կը լեռան ,
ու , դարձուցէ՛ք , կը կանչէ ծեր մը մութին ընդմէջէն .
խիճերուն ու սիկին մէջ , բահերը՝ խո՛ւլ կը հնչեն ,
ու դարձուցէք , դարձուցէ՛ք , կը կոչէ ձայնն անխափան :

Աղջընակ մը , արիշին տակ նստած , շէ՛ր կը կանչէ ,
որ յոգնաբեկ մըշակին օրօրի մը պէս կու գայ .
հողը ծրծեց ջուրերուն տարփանքն՝ որ դեռ կը հնչէ ,
եւ հիմակ՝ թա՛ց՝ կը խոկայ իր երկունքին ապագայ :

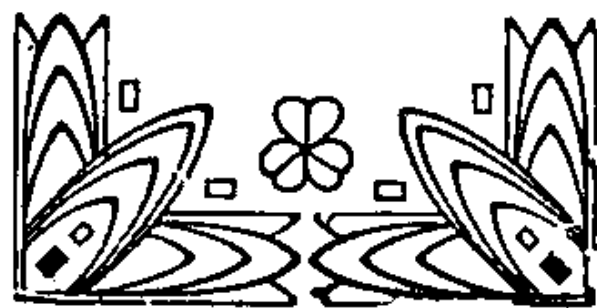
ԼԱՄՈՒԹԵԱՄԷՐ

«... Ահա կաթիլ մի կաթին քումդ կուսուլթեան
յանձն իմ անծրեւեալ...»

ՆԱՐԵԿԱՅԻ

Կաթնածաղիկ ու կապտերակ գիշերին մէջ,
մեղեսիկի փոշի մըշուշն ըլլամ ըսփիւռ,
եւ առիգածն արծաթ՝ ջուրին վրայ հոլանի.
ու ծա՛յն ըլլամ, ըլլամ ծաղիկ, ըլլամ գեփի՛ւռ՝
ամէն իրի հըպիմ փափուկ թեւերով գէջ:
Ըլլամ ջրվէժ, ըլլամ գետափ մը գեղանի,
ըստուէ՛րն ըլլամ խնկագունած այգիներուն,
կամ գետերու հողմիկ աւաչն, ու գետածայն
հովին անցքը՝ երկնասլացիկ կատարներէն:
Կաթնածաղիկ ու կապտերակ գիշերին մէջ
պատկե՛րն ըլլամ սրբազնացառ ես համայնին.
օղամանեա՛կ մ'ըլլամ ես թանկ եւ անմարմին,
ու շուշիայ մը՝ հաղորդութեանը կաթնածիր:
Գետէն անդին կանչե՛ս ինծի. Անցի՛ր, անցի՛ր.
մեծ դիւթութեան կայծակ մը տառ մըթար հոգւոյս,
ա՛հ, չը գայթի՛մ կոհակն ի վար ցընորքներուս.
թող համբուրէ՛ աչքըս ջահումն աչքերուդ կոյս,
ու չըգայթի՛մ կոհակն ի վար ցընորքներուս:

Ահա՛ մագլիմ պիտի ցաւիս սարակն ի վեր .
 երազներու սատափ ճամբէն ցրուէ ամպեր .
 եւ իղձերուս կապոյտին վրայ , վարդ ամպը դուն ,
 վարդ ամպն եղիր՝ մերթ լուսինկան պատմութեանող .
 դո՛ւն , աստուածեան գեղեցկութեան արփաւո՛ր հարս ,
 սրբութեան կո՛յսը ծիւնածիր ու հրրավարս :
 Գիշերին մէջ կ'իջնէ դեռ ուղիս լուսեղէն ,
 կաթիլ մը կաթ՝ ծովացած քու սրբութենէն .
 ու տե՛ս , ահա՛ , կը մանկանամ , Աստուածամար ,
 ու տե՛ս , ահա կը մանկանամ գիշերին մէջ՝
 ուր լրսեցի ես աստուածեան ծայնին վայրէջ՝
 որ կը շաչէր աստուածարեալ հոգւոյս համար :

ԵՌ ՆՉՈՒԹԻՒՆ

Այսօր կաթվարդ երազէ մը արթնցայ,
գիրկս անսահման գրգանքներու է բացուեր .
այսօր, Հոգի՛ս, պիտի բերեն քեզ ընծայ՝
նոր տարփանքիս թիթեռնիկին հիր թելեր :

Այսօր իղծով իմ հոգիս է կաթոգներ .
ու վարդի պէս կը բացուի սիրտս իբր ընծայ
այն լուսոռոգ պատարագին սրբանուէր՝
զոր ծափեցին իմ երազներըս ծնծղայ :

Երէկ գիշեր իմ հոգիս էր ինկած, ա՛,
թաւիշին մէջ կախօրրանին ոսկելոյս՝
զոր հօգնեցին մինչեւ առտու, մինչեւ Յո՛յս,
ըղձանոյշներն իմ Տենչանքիս նախընծայ :

Այսօր լոյսի ծովի մը մէջ արթնցայ,
գիրկս անհամար գգուանքներու է բացուեր .
այսօր, Հոգի՛ս, պիտի բերեն քեզ ընծայ՝
մանուկ բոյրեր եւ աղջրկան պէս հովեր :

Մանուկ բոյրեր, եւ աղջրկան պէս հովե՛ր՝
որոնց շուրթերն էի փնտուեր ընդերկար,
ու գրկանքին խանդաղատ գիրկս էր բացուեր .
երանութի՛ւն, լոյս ըռպէին մէջ եկա՛ր . . . :

Եկո՛ւր, անցնինք ծառաստանէն այս Լոյսին,
ու բացաւորէն Գոյնին, Ձեւին ու Բոյրին,
եկո՛ւր, Հոգի՛ս, եկուր երթա՛նք միասին,
մինչեւ եղեմն աստուածածայն, մինչեւ Կի՛ն . . . :

ԱՆՉՐԵՒ

Համբոյրն անձրեւին կը թրջէ շափշափ
վարդէ գիծն անտես բերանի մը շուրջ .
օ՛հ , աս ի՛նչ գրգանք , օ՛հ , աս ի՛նչ անուրջ ,
որ կը տամկանայ , գաղտ ու հապըշտապ ,
իմ ծարաւահիւծ , իմ որբեւայրի
իրիկուններու շուշանին վրայ լուրջ :

Անձրեւոտ գիշեր , գըթա՛ծ քահանայ ,
'թօթուէ՛ սրբենի այդ տեղատարափ ,
գերթ մասունքի ջուր , մինչեւ որ լենայ ,
մինչեւ որ լենա՛յ բաժակն այս պարապ
իմ երազներու՝ որ ոսկեմըրրափ
Կեցեր է ցրտոտ մարմարին վրայ :

Օ՛հ , աս ի՛նչ գրգանք , օ՛հ , աս ի՛նչ անուրջ
կու տաս դուն ինծի , անձրեւո՛տ գիշեր ,
դո՛ւն , բարեբարի , գըթա՛ծ քահանայ ,
որ հին Լկանքին ժողվեցիր փուշեր ,
եւ հնչեցուցիր բարբառդ՝ ոսկի՛ մուրճ՝
որ մտքիս նոր նոր դուռեր կը բանայ . . . :

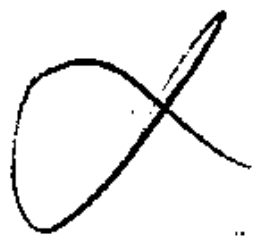
ՉԻՒՆԻ ՅՆԺՈՒԹԻՒՆ

Պարն է ծիւնին , փափրսուքը պարիկներուն ,
որ տանիքին վըրայ հերմակ էջ մը կ'ըլլայ՝
ուր կը յաժի գիրն անուրջիս իմ օրօրուն .
որ հոգւոյս մէջ ալ ըսպիտակ յորձք մը կ'ըլլայ ,
ու կը խուժէ սարերէն վար գորշ խոհանքիս :

Եւ արեւի՛ն կըսպասեմ ես ցնծապատար ,
միտքս երազով լեցուն համակ , ձեռքըս ծափո՛վ .
ունկնդրելու զանգակն անոր պատարագին ,
ու դիտելու լոյսէ աղջիկն՝ որ պիտի տար
առջի բոցը՝ յուզումներուս մարած հրագին :

Ու տօնելու՝ հերմակին փառքն այս ծիւնեղէն ,
որ կապոյտին կը լըծորդուի հորիզոնին ,
ու կանչելու համար հոգւոյս մէջ վերըստին ,
հերմակ հոյլ մը վաղընջական անուրջներէն ,
ու ծիածան մը գոյներէ վայրավատին :

Մ Ե Ռ Ե Լ Ո Յ

Ձրմեռ օր մը , ձիւնին մէջէն , մի՛սմինակ ,
ձիւնին մէջէն , տարի դամբանն իմ հոգւոյս ,
ժրպիտով մը ծընած նախկին սէր մը կոյս .
ըսպիտակ վարդ՝ որ սառեցաւ ձիւնին տակ :

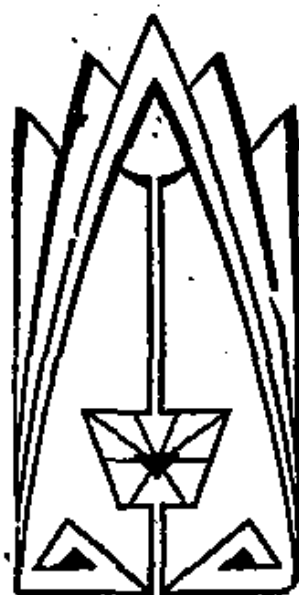
Գարուն մըն էր , եւ համբոյրով մը բացուած
դամասկեան վարդ , գինով արփին գաղջ գոլէն ,
նըւաղեցաւ ուրիշ սէր մը . սէրն , Աստուած՝
զոր թաղեցի՝ յուսատ՝ կեանքին կանչելէն :

Ամրան վերջն էր , նայուածքով մը բողբոջած
դեղին վարդս ալ ինկաւ աշնան շունչին տակ .
զայն վերցուցի՝ արդէն եղած յիշատակ՝
ու նկտեցի փոսին մէջ , ցա՛ծ , ա՛հ , շա՛տ ցած :

Հիմակ ամէն մեռելոցի ես կ'երթամ
անոնց մարմար դամբանին վրայ ցրտաշունչ ,
աղօթքով մը , կորած մէզին մէջ տարտամ
անոնց յուշքին , մըտաթափառ , լուռ ու մունջ :

Ու մրտածումս ալ, հէք նժդեհի քահանայ,
խաչ հանելով կ'ըսէ բառեր լուսեղէն.
ու նայուածքըս կը բաժնըւի երբ հողէն,
հողիս զանոնք անգամ մըն ալ կը մոռնայ...:

Աբգիտ

ԵՐԿՈՒ ՍՐԻՆԳ

Սըրինգ մը կայ մէջն երկդիմի այս առտըւան ,
մայրիի մեծ ծառին դիմաց , ու փրլուզակ
մոլոշագոյն որմին ներքեւ . սըրինգ մը որ՝
կը սրսըփայ ցաւը լոյսին որ չի՛ ծագիր . . .
Երգը՝ իղծի եւ հառաչի թել մըն է հիր՝
որ կը հիւսուի անկիւններու մէջ արփաւոր
ու կ'անհետի մըշուշին մէջ՝ որպէս սուզակ՝
որ ընդերկար յաւէտ չի՛ գար ա'լ երեւան :

Սըրինգ մըն ալ այս առտըւան մէջ մանիշակ .
սըրինգն է ան այծհօրանի անդէորդին ,
որ մէգին մէջ կը ծագեցնէ երգ մը՝ արեւ
ու ասմագուն ըմպած դաշտին տեսիլն ոգող :
Ու տրտմութիւնն այգուն՝ կ'իյնայ պահ մը զերթ քօղ .
ու պարիկ մը քումայթ՝ հոգւոյն կուտայ բարեւ .
ու ծառերու ծաղկանրկար սրահակն հեշտին
ընդնշմարել կուտայ լիճին կոյսը խաժակ :

ԱՆԱՆՈՒՆ

Վայրի՛ ծաղիկ , անունդ ի՞նչ է .
ըսէ՛ , մասուր ու կանանչէ
ցանկապատին շուքին նստած
վայրի՛ ծաղիկ , անունդ ի՞նչ է :

Ըսպիտակ , կաթ ու մազտաքէ
բուրող ծաղիկ , անունդ ի՞նչ է .
ըսէ՛ , քիչ մը գէթ չե՞ս դողար ,
հովիկն անոյշ երբոր փրչէ . . . :

Հրպարտ ծաղիկ , անունն ի՞նչ է
պարիկին , որ անցաւ քովէդ ,
հեզուկ ու սեւ սաթի վէտ վէտ
ցայտք մը ձրգած իր բամակէն :

Գիտե՛ս , ծաղիկ , անունն ի՞նչ է
դողին՝ զոր քեզ տըւաւ հովիկ ,
ու ձայնին որ զիս կը կանչէ . . . :

Ի Ր Ի Կ Ն Ա Յ Ի Ն

Հորիզոնէն վար՝ քայքայուած ու ցրուուն՝
ոսկինարգէս շառայլի փունջ մը կ'իյնայ՝
իրենց մօրկան կաթին կանչող ուլերուն
ժեռուտ նամբէն գիւղակ դարձող հօտին վրայ։
Բաժնըւեցան իրարմէ արփ ու մըշակ,
լո՛ւռ՝ ձեռքերնին նակտին դըրած մէկմէկու .
ու՝ թիկնադարձ՝ արեւն ա՛լ տուն կը դառնայ
լեռներէն վեր՝ ինչպէս մըշակն իջաւ գիւղ .
առանց գոլին զոյգ մ'հոգածու ձեռքերու ,
բացավայրին մէջ կը մընան հասկ ու շիւղ ,
գիշերին հետ անգ՛ամ մըն ալ միսմինակ . . . :

Սարերուն վրայ կանանց լոյս մը կը ցաթի ,
աղբիւրներուն կ'ելլէ խմբերգն արծաթի . . . :

Ա Յ Գ Ա Յ Ի Ն

Տանիքներուն վրայ մըշուշը սնդուս լաթեր կը փրուէ ,
համբաներուն վրայ արեւը շոգովիներ ոսկեման :
Որմին մօտիկ սըրինգն անվերջ մեղեդիներ արոյրէ ,
որմին վըրան աքլորն ըսթաւի զարթօնքի ճիչն անսահման .
որմին դիմաց աղջընակ մը տարփոտ երգեր կ'ոլորէ :

Աղաւնիներ , լաջակներու պէս մետաքսէ գունագեղ ,
համբէ համբայ կը թռչրտին թոյլ ծածանքով վաղանցիկ :
Աղբիւրին լուրջ ջուրերուն մէջ հառազայթ մը կ'իյնայ շեղ ,
աղբիւրին հարթ քարին վըրայ ձայնն հօտաղին երգեցիկ ,
աղբիւրին զով ծորակին հուպ՝ համբոյրն հովին առտըւան :

Խա՛չ հանեցէք ու ծա'ւի զարկէք , կարմրութիւններ հինայի
եւ արփածին թոյրեր հագած՝ առտուն մեզի կը նայի :
Ծառերուն վրայ թռչուններու խմբերգն հիմա կ'անծրեւէ ,
ծառերուն տակ ծիծաղը ջինջ , մանկան՝ յոգնած կաքաւէ ,
ծառերուն քով բոյրը ծաղկին՝ ամէն գոյնէ ու ձեւէ . . . :

Հովու-հորհուրիւն Եւ

~~SECRET~~

ԳԵՐՆԱՆ ՏՐԻՂԸ

Դաշտին գոգը՝ արահետի մը եզերք՝
հիւղակ մը կայ կանանչներով ողողուած .
իր առջեւէն կ'անցնի ամէն տըւարած ,
ճնճողուկներուն կը կարկաջէ հոն խմբերգ ,
ու տատրակներն ալ՝ ծիածան ուլերով՝
քմշոտ գիծ մը կը գըծեն շուրջն երազէ :
Ու պորերը , խոշոր շարժուն շուշաններ՝
կ'երազեն մէջն աւազանին տաղին զով ,
ուր ծորակին մեներզն անվերջ կը վազէ :
Մասրենիներ , վարդենիներ , մորիներ
հոն , ձեռքձեռքի , դարձապար մըն են բոլորեր .
ծաղկանոյշներ , ապրիմմեռնիմ , մանիշակ՝
բուռ բուռ բերեր որմերուն տակ են ցաներ :
Թաղարներէն ձեխակի հոյլ մ'աչուրներ
կը ժպտերգեն հիւղին հրճուանքն անապակ :
Օհ , գաղջ աւիշն՝ որ չորս կողմէն կը պոռթկայ՝
ընծիւղներով , շաքիլներով անհամար .
Օհ , արեւոտ խայտաճնքն արբուն աղջըկայ՝
որ կը զեղու , բորբոք , արբշիւ ու յիմար ,
կուրծքէն գարնան՝ որ թեւերովն իր բաղեղ՝
տարփո՞տ՝ հիւղին կը պլլըլի , ու հեղեղ
կանանչով մը կուտայ համբոյրն իր դալար :

ՆՌԻՂԻՆ ԳԵՐՈՒՆԸ

Բերնիս քրսած էր բաժակը մեղրակաթ
 համբոյրներու՝ նայեալը ծով երազին .
 ու չըլըքած դեռ ափունքները ակաւ
 շրթունքներու՝ քունէս ընդոստ արթնցայ :
 Ու գըրկիս մէջ գըտայ առտուն լուսոռոգ .
 առտուն , մանուկ՝ որ զերթ ծաղիկ կը ցնծայ՝
 եւ հոգիին կը բերէ բոյրն իր նորոգ :
 Եւ ամէն կողմ երթալ ուզող զերթ մանուկ՝
 առտուն՝ իմ ալ թնւէս բռնեց ու տարաւ
 բըլուրէն վեր , դէպի դաշտերը տամուկ :
 Եւ անապակ իր աչքերուն նայեցայ ,
 եւ աշխարհներ տըլաւ հոգւոյս իբր ընծայ .
 հորիզոններ՝ ուր լոյսն անհուն կը ցնծայ :
 Եւ հոտեւան ձեռքին եղայ ուշադիր՝
 որ շեշտակի Գարնան Հիւղը ցոյց կու տար ,
 որուն դըրան առջին կանգուն կը խայտար
 ծաղկապատար Հիւղին Գարունն անպատիր :
 Ծաղիկ մըն էր , ա՛ն ալ , փափուկ ու բուրեան .
 ծաղիկ՝ վարսերն ոսկինարգէս՝ ու ծաղիկ
 թարթիչներն ու աչքեր , ճակատը շուշան ,

եւ այտերը կակաջ, բերնակն ատրուշան,
թուշը շափրակ, այծտերեւի՝ իր ձեռքեր:
Եւ իր հոգին բուրմունքի հեշտ երգն ունէր,
արփիացող, ջերմին ինչպէս ծաղկանոց:
Ու կը կանչէր գունեղ Գարունն Հիւղին՝ զիս
իւր համբոյրին՝ ինչպէս նայեալն երագիս . . . :

Ն Ր Գ Ը

Ժամը վեցն է . հիւղակը ծառերուն դէմ կը խնդայ ,
 ու չարանհար հովիկն ալ՝ ծաղիկներուն խաղընկեր՝
 կը պղպրջայ անհանդարտ , պզտիկ երգեր կը կարդայ ,
 եւ կամ նայիս մերթ գաղտնի լըճակին ծոցն է ինկեր :
 Ես երագուն , ջրրեզրի ուռենիին կռթընած ,
 միջօրէին մէջ անհետ՝ թելն ըղձանքիս կը փնտռեմ ,
 մըտամոլոր . եւ յանկարծ նուրբ կամրջակ մը ոսկի՝
 հիւղէն երգ մը՝ կ'երկարի մինչեւ ափունքը նըսեմ ,
 մինչեւ ափունքն իմ հոգւոյս՝ ուր կոհակ մը յեղակարծ՝
 ոսկի գետէն արեւին՝ եղկ ու հանդարտ կը պառկի :
 Օհ , Գարունն է Հիւղակին , շատրըւանը իմ հոգւոյս՝
 որ լուսասափիւռ ցայտք մըն ալ ինծի նըւէր կը խրկէ .
 ու միջօրէն բովանդակ մետաքսահիւս ցանց մըն է ,
 ուր բռնըւած կը կանչէ բաղձիկ թռչնակն իմ հոգւոյս :
 Պիտի սիրէ՝ քեզ հոգիս . պիտի սիրէ՝ , սիրո՞ղ ձայն ,
 քու հոգիէդ բաժնըւող ցայտուն կոհակն արծաթի՝
 որուն փրշուրն անհամար աստղերու պէս կը ցաթի
 տիեզերքին մէջ հոգւոյս՝ ուր ոլորտներ կ'իյնան լայն . . . :

Դ

ԱՐՈՒՐԸ

Իրիկունը , մետաքսներու պէս փափուկ ,
իրիկունը՝ շարքաթներու պէս քաղցր է .
իրիկունը բաժական է՝ շուրթը տամուկ՝
զոր նայեալ մը հըրամցընել կը բերէ :

Օհ , զիս հիմակ հիւղակին դուռը տարէք ,
լուսաշապիկ օդանոյշներն իրիկուան ,
աւազանին մօտ , ուռիին շուքին տակ՝
օհ , զիս հիմակ հիւղակին դուռը տարէք . . . :

Այս բաժակին հեղուկն որքա՞ն հոտեւան ,
այս բաժակին հեղուկն որքան հեշտին է .
թաւուտքներուն մէջը քիչ քիչ կը մթնէ՝
պիտի փշրի՛ , աւա՞ղ , բաժակն իրիկուան . . . :

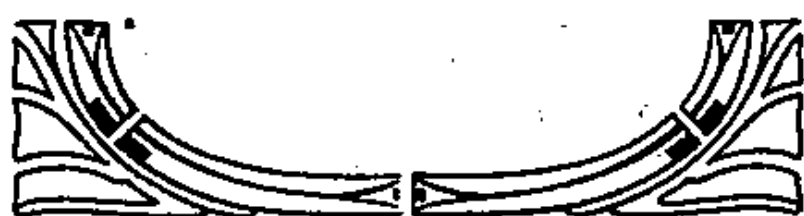
Շրթունքներըս վերջին պուտին են ծարաւ ,
ու ես Գարնան Հիւղին տարփոտ շուքին տակ
կը մօտեցնեմ երկչոտ՝ բաժակն իմ բերնիս .
դիրտ մը կայ հոն , զոր հէք հոգիս դժուարաւ

ու դառնութեամբ կ'ըմպէ մինչեւ իր յատակ .
հիւղին կոյսն է՝ որ մըթնշաղն իմ սրտիս
կը սեւցընէ՝ հեծկլտութով մը գիշեր . . . :

Կը հեծեծէ՛ , ու չի՛ գիտեր թէ քարին
քսուող սի'րոս ալ ինկաւ ցայգուն մէջ խորին :

ՏԻՒՂԻՆ ԲՇՈՒՆԸ

Այծամարդեր հովին քընարն են կապտեր ,
 ու պարտէզին մէջ անդադար կը զարնեն ,
 խառնանըւազ եղանակ մը խօլական ,
 որուն՝ ջուրն ալ կը խառնէ մերթ իր կերկեր :
 Շահպրակաները մընացեր են առանձին ,
 լըճակին շուրջ , թաղարներու մէջ թիթեղ ,
 ուր կայլակ մը կ'իյնայ կարմիր , ամէն հեղ
 որ հովն անխիղճ ենթարկէ ծառն իր ցունցին :
 Հիւղն աներազ կու լայ ժըպիտ մը դաժան .
 պատուհաններն՝ անվարագոյր , անթաղար ,
 տժգոյն բաղձանքն ունին լոյս ու կապոյտի :
 Ու ցաւագին եւ անթարթիչ զերթ կոպեր ,
 ուր անծաղիկ աշնան մը թուխալը խաղար՝
 հոն անանուն թախծութիւն մը կը փթթի :
 Բայց , երիզուած ժապաւէնով ճառագայթ՝
 ամպերու գորշ վիժակներուն ետեւէն՝
 կ'երեւայ բիւ շարէշապիկ մը անգայտ՝
 որ երազել կու տայ հիւղին , ոսկեղէն
 պերճութիւնը նոր գարունի մը կոյսին . . . :

ԸԼԼԵՅԻՒ, ԸԼԼԵՅԻՒ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԳԵՂԱՐՈՒՄԻ

ԻՐԻԿՈՒՆԸ

Սա իրիկունն ըլլայի ես ,
եւ հըպէի հակտին ամէն անցորդի .
չքնաղագեղ ու նըւաղուն յամուրդի
սա իրիկո՛ւնն ըլլայի ես :

Սա իրիկունն ըլլայի ես ,
լի երգովը թռչուններուն , մարդերուն ,
ու տարրերուն աղաղակովը տրոփուն՝
սա իրիկո՛ւնն ըլլայի ես :

Սա իրիկո՛ւնն ես ըլլայի ,
թոյլ , նազենի , շըղարշային , վարդաբոյր ,
ու ծրփայի զերթ ոսկեսար վարագոյր
վըրան ամէն հոգիի :

Սա իրիկունն ըլլայի ես ,
լի զանգակին ղօղանջերովն երկնահեմ .
խնկապատար , օծուն , ջահուած ժամի պէս
սա իրիկո՛ւնն ըլլայի ես :

Սա իրիկունն ըլլայի ես .

իմ անդորրիս մէջ ոգեւար աղջրկան
մարող նրագին բոցեր տալու իմ ցոլքէս .
սա՛ իրիկունն ըլլայի ես :

Սա իրիկունն ըլլայի ես ,

լի գոռ ծափովն ովկիանի ջուրերուն .
սիւքին ծաղիկ մեղեդիքովն ակաղծուն ,
սա իրիկունն ըլլայի ես :

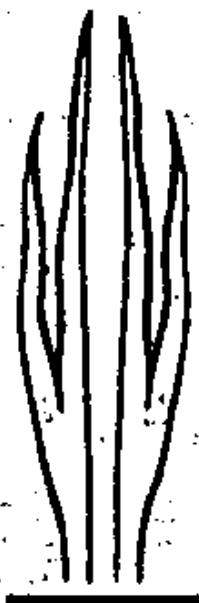
Սա իրիկունն ըլլայի ես ,

որ կը մարի սատափ բարձին վրայ ցայգուն .
թօթափող վարսքը գունագեղ ու ծրփուն ,
սա իրիկունն ըլլայի ես :

Սա իրիկունն ըլլայի ես ,

համայնական , չքնաղ , քաղցրիկ , լուսագէս .
եւ ամենուն տայի հուրքէս , ոսկիէս :

Սա իրիկունն ըլլայի ես :

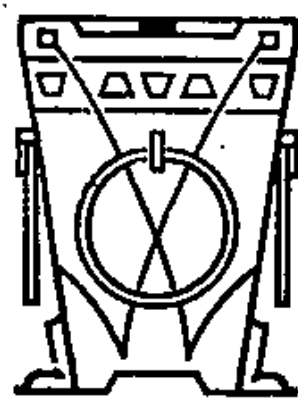

Տ Ո Ա Ը

Ալիքներուն վրայ ոստոստող հովն ըլլայի ,
ու ջուրերու խուլ մրուկնջին մէջ ամայի՝
ծկնորսներու ականջն իվար փափրսայի
սիրուած երգեր , քաղցրութիւնով օծուն բառեր :

Հովն ըլլայի կատարներուն վրայ պարանցիկ ,
ու ձիւնին մէջ սառող մարդուն համար լայի ,
հովն ըլլայի՝ հողվրտիքին մէջ երգեցիկ՝
ու ծրծէի տակաւ գաղտնիքն ես Անդիի :

Ջրմեռներուն ես ամպավար հովն ըլլայի ,
եւ անհրրագ խուղերու ճիչն յորձքիս ձուլած ,
անցորդներու հոգւոյն վրայ փշրըլէի
իբրեւ ալիք : Ու տանէի հոն կոծն ու լաց
տրղաբերին , որ հողին վրայ կը գալարի
եւ անսրլաղ մանուկներուն , ու գրկաբաց
մատաղատի , որդեկորոյս մօրն ալ՝ որուն
տարիքին բոցն հոգւոյն մուխին մէջ կը մարի . . . :

Տ Ի Ի Ղ Ը

Դաշտի ճամբու մը վրրան ,
կամ ըստորոտը լերան ,
ուղեւորին ժամանման
ըսպասող հիւղն ըլլայի :
Ու գգուանքիս կանչէի
ես ճամբորդներն անժաման ,
ու ճամբուն վրայ մենաւոր ,
ու ճամբուն վրայ ոսկեման ,
եկւորներուն դիմաւոր՝
ծըխանիս ծուխն ամպէի :

Ու գրգանքիս կանչէի
ուղեւորներ պարտասուն ,
ու բարեւի մը փոխան
հազար բարիք ես տայի :
Հազար բարիք ես տայի ,
գոլը կրակին ճարճատուն
կութքը բերրի դաշտերուն ,
բոլոր միրգերն աշունի ,
ու մեղր ու կաթ ու գինի . . .

Ու լրսէի ես ցայգուն ,
քովը կրակին ճարճատուն ,
երգն իրիկուան եկւորին .
ու ջամբէի ես ցայգուն
երազներով պատարուն
նինջ՝ իրիկուան եկւորին :
Ու լրսէի ես այգուն ,
սրտապատար ու տրոփուն
գովքն իրիկուան եկւորին .
ու դիտէի ես այգուն ,
ու խոկայի օրն ի բուն
երթն իրիկուան եկւորին . . . :

Ու ձմեռներն ալ համբուն ,
հրրաւիրակ զըւարթուն ,
կանգնէի քովը ճամբուն .
ու ձիւնապատ հէք մարդուն
եւ հայրօրէն , լայնաբաց
երկու թեւըս պարզէի .
միշտ քաղցրագին , նիւթացած
Հրրաւէ՛րն եւ ըլլայի :

Ա՛հ , ըլլայի՛ , ըլլայի՛ ,
դաշտի ճամբու մը վըրան ,
կամ ըստորոտը լերան ,
ուղեւորին ժամանման
ըսպասող հիւղն ըլլայի :

Բ Ա Ղ Չ Ա Ն Ք

Արտաշէս Յարութիւնեան քանաստեղծին

Բարձունքներու լայնշի ճամբան ըլլայի ,
որ ծաղկահիւս կողերէ վեր կը մագլի ,
ու զազաթին հասած՝ նոր ու հեշտալի
հորիզոնին անդուս գիծին կը նայի :
Ու տանէի հոն հոգիներն ըսպառած ,
ձանձրոյթն՝ որոնց ոլորտին վրայ կը փլչի ,
ու ցոյց տայի՝ լայն հորիզոն անուրջի՝
բերրի դաշտերն ու ճամբաներն անմոռաց՝
ուր քաղցրութիւնն՝ հոգւոյն կ'ըլլայ յակուրջի :

Կատարներուն , հագած երանգ հինայի ,
մրգաստանին , այգիներուն , դաշտերուն
մէջ պարագնաց հովին խմբերգն ըլլայի :
Եւ ըլլայի ձայներիզը թրթրուն ,
աղբիւրներուն , կապուտաչուի ակերուն ,
լիճին խաղաղ , ծալծալ մրմունջն երերուն ,
շառաչն հրգօր՝ ովկիանին , գետերուն ,
համայնական Ձայնն ըլլայի , Ձայնն անհուն ,
ու խնձիղովս անպարագիծ ու կայտուն
քերթողներուն լեցուէր հոգին ամայի :

Անտառներու մենութեան մէջ սխրալի,
 ամբարձուղէշ ծառերու մորճ թեւերուն
 վրայ թառող լըռութիւնն ես ըլլայի.
 Կամ ըլլայի արահետը խնկագոյն,
 ծառաստուերի մութ ձորձին մէջ պլլըռող.
 Կամ ըլլայի կոհակուռոյց ալելուն
 հարեւանի հեղեղատին լուսաշող,
 ու քերթողին տաղէս վանկեր ես տայի:

Երգն ըլլայի թռչուններուն ծնծղածայն,
 ու դառնայի ուրախութեան ճիչ մը լայն,
 քանաստեղծի հոգիներուն մէջ նըկուն,
 ուր կը թախծի խոհանքն ամպոտ, անանուն՝
 ինչպէս որի՝ թառած շիրմի մը գլխուն:

Եւ ըլլայի Լոյս, Ձեւ, Երանգ, Թրթըռում,
 Կեանքի փաղփուն պատմութեանը ծիրանի,
 Կենսաբաղձիկ հոգւոյն երազն անպատում.
 Եւ անձրեւէն վերջ անարեւ ու տրտում՝
 հառաչածայն անձրեւէն վերջ երբեմնի,
 նըշուլէի ես վայրկեաններ երջանիկ,
 արեւաշող ժրպիտ, ծափեր ու խնդում՝
 քանաստեղծի հոգիներուն մէջ մենիկ:

Տ Ո Վ Ը

Պատուհանրս մատնահարեց ու անցաւ,
հոմի հերարծակ աշունին.

չարաճրճի ինչպէս աղջիկ մը, ինչպէս
խաղընկեր մը՝ դրրան ետին մոռցրած՝
պատուհանրս մատնահարեց ու անցաւ,
հոմի հերարծակ աշունին:

Իր ետեւէն կը վազեմ ես շնչահատ,
ու շրւարուն ու յոգնած.
ինք խոյս կուտայ իմ գրգանքէս, թեւերուս
պարապնդումն է դատարկ.

բայց անառակ՝ երկու ձեռքէս կը փախչի,
մինչ ետեւէն կը վազեմ ես շնչահատ,
ու շրւարուն եւ յոգնած:

Մինչեւ դաշտերը կը վազեմ հետապինդ,
մինչեւ անտա՛ռն իսկ կ'երթամ.

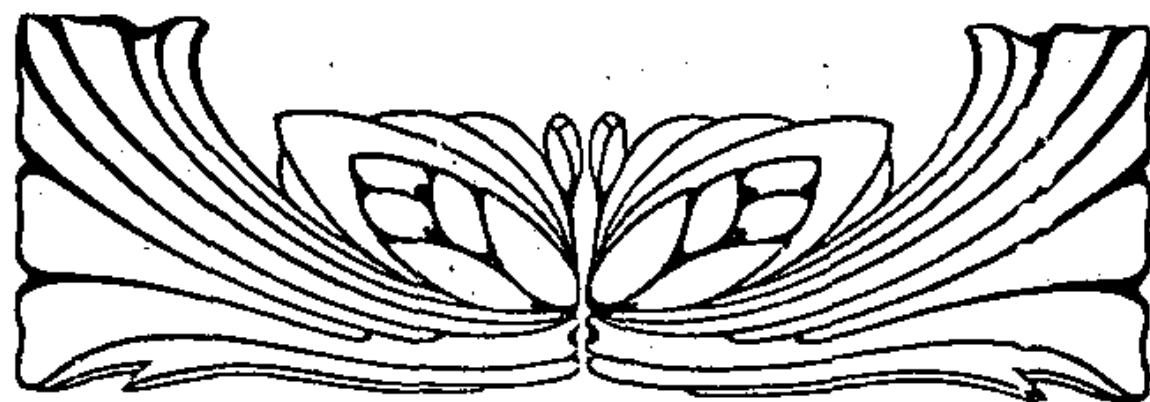
Բայց ամենուն կրնայ ընել ինք դարպաս.
թուփին, ջուրին, տերեւին.

ու լըճակին գիրկը կ'իյնայ, կամ տեսնես
ծառին կատարն է թառած:

Մանուկի պէս կը պլլըւի երբեմն ալ
մայր թուփերու քղանցքին .
եւ երբ զինքը կը կանչեմ ես սրդողած՝
կը քրքրջայ ինք անդին :
շա՛հ , ապտակ մը կը զարնէ մերթ երեսիս ,
նոյն վայրկեանին կը փախչի ,
եւ ես ի զո՛ւր կ'իյնամ նորէն ետեւէն ,
մինչեւ դաշտերը կը վազեմ հետապինդ՝
մինչեւ անտա՛ռն իսկ կ'երթամ...:

Եւ երբ յուսատ կը հեռանամ թիկնադարձ ,
կռնակէս վն՛ր կը մագլի ,
կամ մազերըս կ'ուզէ համրել . կամ յանկարծ
ուժգին մէջքիս կը փարի :

Եւ երբ ցասկոտ նորէն ետիս ես դառնամ՝
վաղո՛ւց փախեր է արդէն ,
ու չորս կողմըս կ'աւրըշտրկէ ու վարդէն
կ'առնէ անոր սակաւարիւն շափրակներ .
ու , դարձեալ՝ երբ կը հեռանամ թեկնադարձ
կռնակէս վն՛ր կը մագլի...:

ՄԵՐԵՒՆԵՐԸ Կ'ԸՍԵԻՄ ...

Ոսկի շաղով օծեցիր
կապոյտ ծաղիկն ակերուն ,
լիներու պորտը սարսուռն ,
ու գետակներն ափնածիր :

Արե՛ւ, մե՛զ ալ ոսկեզօծէ, արե՛ւ, մե՛զ ալ, ա՛հ, մե՛զ ալ ...

Ոսկի թոյրեր սրսկեցիր
բլլուրներու կողն ի վար .
փայլալեցիր հողմավար
դաշտերուն վարսքը ցանցիր :

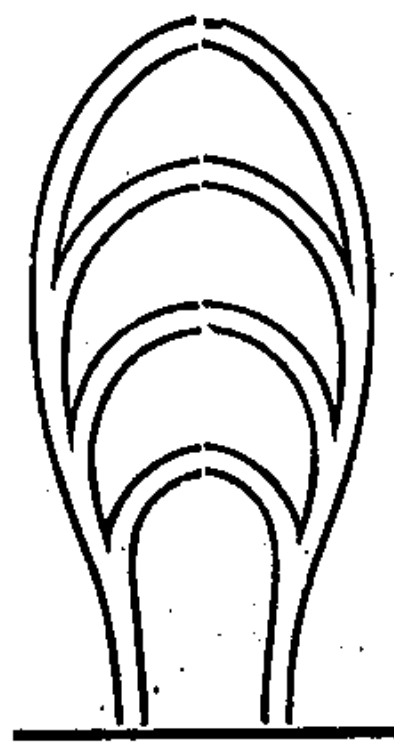
Արե՛ւ, մե՛զ ալ գգուէ մօտէն, արե՛ւ, մե՛զ ալ, ա՛հ, մե՛զ ալ ...

Ոսկի մատիկդ հըպեցիր ,
եւ համբոյրիդ դըրիւր բոց ,
իրիկուան մէջ այս հեշտին ,
մարիներուն , ու մարդոց
աղջիկներուն՝ կաթնածիր
ու վարդ մըշուշ հակատին :

Արե՛ւ, մե՛զ ալ ողջագուրէ , արե՛ւ, մե՛զ ալ, ա՛հ, մե՛զ ալ ...

Ոսկի կեանքը մեզ տրւիր .
 եւ առանցքը դուն եղար
 մեծ աւիշին հոծ տենչին .
 տակաւին մի՛ բաժնւրւիր
 եւ հնչեցուր ոսկելար
 անհուն քրնարդ՝ հեղ մըն ալ .
 ուզէ քիչ մը յամենալ ,
 համբուրե՛լ մեզ վերըստին :
 Ու չը ծագած դեռ ջնջին ,
 բայց անգորով ու ցրտին
 լոյսն անհունէն մոլորած
 լուսաւորին առաջին

Կենսաւետէ մեզ ամէնս ալ, արե՛ւ, ամէ՛նս, ամէ՛նս ալ . . .

Կ'ԵՐԹԱՅ ԵՐԵՒ ՅՐ ԶԱՄԻԿԻՄ...

Կարմիր, նախշուն հաւկիթի պէս
կ'երթայ արեւն իր Զատիկին.
ահա՛ կ'առնեմ, կրկին կրկին,
մեղոյշ բարեւն՝ իր ծառերէն
ներս երկարող յոյր թաթիկին:
Անցա՛ւ ծովէն մեծ կոյսն հրավարս,
ու կապոյտին եղաւ ինք հարս:
Ու ջրծաղիկ մը զերթ՝ լայնշի
լըճակին մէջ. ամպ-մըշուշի
լըճակին մէջ հորիզոնին՝
դեղին թերթերն իր կ'ընդունին
զէնիթին երգը վարդազին:
Եւ երկինքի նոր տարփանքին
եւ հիացքին զերթ նըշանակ՝
կ'ընծայուի թանկ ու փառունակ
շողակն առջի լուսաւորին:

ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՄԵՋ ԽՈՐԻՆ...

Իրիկուան մէջ խորին ,
երբ օդայած կը թռչի ,
ծիրանեծաղիկ փետուր անուրջի՝
հիր ճառագայթն արեւին՝
հեծքն է աղբիւրին մէջն ամէն ճիւղի :
Իրիկուան մէջ խորին ,
երանգներ երբ ջուրին
մէջը մարմըրին ,
ու թանձրամած ժըխորին
խյնան թեւերը մէկէն .
Իրիկուան մէջ խորին՝
կարկաջն աղբիւրին կը կանչէ յատակ՝
հովիկ նաժիշտն՝ իր ջուրին
խաժ հանդերձը փոթելու :
Եւ իրիկուան մէջ խորին ,
ծանրը ինչպէս ալելու ,
կարկաջն աղբիւրին կը կանչէ յատակ ,
դեռ յամեցող հօտն ըսպիտակ
գառնուկներուն՝
որոնք հեռո՛ւն՝

մըթնշաղին մէջ կ'իյնան
 բաղիկներուն պէս ձիւնին :
 Եւ իրիկուան մէջ խորին ,
 իրիկուան մէջ ծաւալական ու բուրեան ,
 կարկաջն աղբիւրին ,
 իր շրջակայքի
 հովանոցներուն մէջ կը պըտտուորի ,
 հոն ծաղիկներուն ու տերեւին հետ ,
 ըսպասելու որ ծագի
 լոյսն առաջին լուսաւորին :

ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԻՂՁ

Օրիորդ Նարդիկին

Իրիկուան մէջ անհետելու յոյսն ունենալ,
եւ յանձնըւիլ նուրբ կածանի մը քըմայքին.
խորխի մը պէս թողո՛ւլ ձանձրոյթն ու յափրա՛նքն ալ,
եւ անդորրով պատմութեան՝ հիւանդ հոգին:

Ու լոյսերո՛վ պարածածկել հիւանդ հոգին.
քոյր ունենալ ջուրին կարկաջն ու կապոյտ բալ,
եւ ունկնդրել ճամբուն քովերն երգող սիւքին,
մեծ քաղցրութեա՛ն մը խառնըւիլ, ու մենանա՛լ:

Ընկերն ըլլալ ցորեններուն. մրգատանին
դուռը բանալ զաւկի մը պէս, մըտերմօրէն,
ու թողուլ որ շահարիկներ ըզքեզ տանին

Թեւապարտիակ՝ լայն լըռութեան մը համօրէն:
Հոն շրջապիւռ ծառերուն հետ եղբայրանա՛լ.
տարւիո՛ղն ըլլալ ծաղիկներուն. ծովածաւալ

իրիկուան մէջ՝ անհետելու յոյսն ունենալ...:

Ի Ր Ի Կ Ո Ւ Ն Ա

Բանաստեղծ Վահրամ Թաթուլին

Իրիկունս է բարի՛, բարի՛, ու լիաճեռն ու հոտեւան.
ոսկի ուղ մը՝ կամուրջ եղած ընդմէջ տիւին ու գիշերուան:
Վարսադիտակ ծառերուն տակ կը կղկաթիմ լոյսին համար.
արեւին պերճ լոյսին համար՝ որ կը փառփի բրբաճանդկար
մէջն հոտեւան ծայրիներու ծայրածաւալ ծաղիկներուն՝
ուր դիցանուէր բաժակներու քամեց ամբրոսն անյագ մեղուն:
Ծառոց ետին ճանաչաւուխա պաստառ մըն է արեւն ոսկի,
ուր ծաղկածին ուղէշներու ճամուկ հիւսքը կը սողոսկի:
Ու զեփիւռն ալ, կայտուռն, համբոյր, մանկու թիւն մ'է վերադարձած.
ու ջրցայտքն ալ՝ փսփսուքն է բարեկամին՝ մրտերմասաց:
Սիւքն աղջընակ՝ որ հիւսիւսէն կը քնքշանայ հոգւոյս վրբան.
ու ջրցայտքն որ լաջակ կ'ըլլայ նարկիսներու գլխուն դեղձան,
կամ արտասուք՝ աչքերուն մէջ շահպրակներու հոյլին ցիրցան,
ու քաղցրութեամբ կ'օժէ մենիկ ծաղիկներուն այդ լըռարան:
Ու թերթիկներ՝ շահարիկի շընորհք՝ կ'իյնան ափերուս մէջ,
բաց ափերուս՝ որ կ'երկարին լոյսի խուրձին փողփողենէջ:
Ահա՛ կ'անցնի, մըշուշուած բիլ կազով տեսիլ մ'ալ զերթ ալիք.
զարմանուհի մ'է վարսագեղ, կաթ ու վարդի՛ հրրաշալիք...
Յաւէրժահարս կաթ ու վարդէ, ծաղիկ, ճանաչ, ջուր ու զեփիւռ,
շա՛տ էր լեցուն հոգւոյս, ո՛վ Տէր, բազմագեղումն այս ջրցասփիւռ....:

ԼՈՒԱՆԱԿ ՔՈՒՐԻԿԻԱ

Ա.

Երէկ գիշեր մոռցեր էիր ,
լո՛ւսնակ , գիտե՞ս ,
երէկ գիշեր մոռցե՛ր էիր պատուհանիկս իմ համեստ .
պատուհանիկս իմ անտես՝
ուր մութ մը գորշ վիժակի պէս էր կախուեր .
Հոգ չէ՛ր , այդ մութն ըրի խորան հակումի՝
ուր պաշտանքի ո՛չ մէկ ծաղիկ կը թուամի ,
ուր մութի տակ լոկ նինջ մը կայ լուսանուէր :
Երէկ գիշեր անցար քովէս ,
անցար , գո՛ւցէ անգիտակ ,
անցար՝ եւ ես՝
քու հեռաւոր պերճանքներուդ շլացքին տակ՝
ջուրի ցայտքի մը պէս զըլարթ՝ հծծեցի .
Մհ , պարտէզը չէ՛ մոռցեր ,
եւ արիշն ու սարքինան
իր լոյսերովն է օծեր :
Ու նայեցայ հանդիպակաց ծաղկաստանին ալ վերան ,
լելակներուն վրայ կապոյտ ,
չքնաղ , պչրոտ ու անփոյթ՝

դաստակդ էիր երկարեր :

Ու դիտեցի ,

չէիր մոռցեր սա ծըխանն ալ դըրացի ,

չէիր մոռցեր եւ համբաներն ամայի ,

չէիր մոռցեր . . .

Ձէ' , այսօր ալ զիս մոռնայիր ,

եթէ այդպէս պէտք էր ըլլար , որպէս զի

արծաթէիր շուրջս անխըտիր :

ամէն դալար ու ծաղիկ :

Որովհետեւ ես քեզի

մտքիս թեւո՞վն ալ կը հասնիմ երջանիկ .

քանզի նոյն իսկ եթէ ըլլաս

ամպին ետին ալ պահուած՝

եւ կը հասնիմ անկասկած ,

քու պերճ կայքիդ՝ հէք իրերուն համար անհաս :

Եւ կը հասնիմ անկասկած ,

քեզի՛ , քեզի՛ քոյր աստուած ,

եթէ երբեք իմ հոգւոյս

լուսախորշին մէջ պահուած

վերջին նըշոյլն ալ՝ անլոյս

խողովի մը ծոցն իյնայ .

վերջին նըշոյլն այն ցոլբերէն՝ զոր գիշերներն իմ ժողված .

լիալուսնի արծաթաշող գիշերներ . . . :

Ի

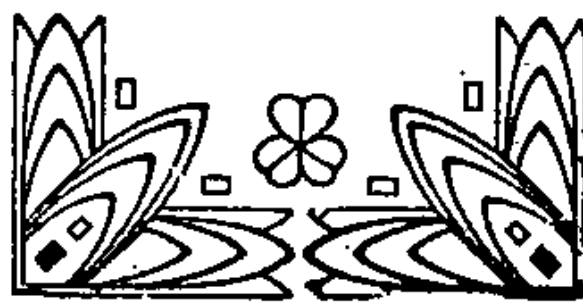
Մահիկ ոսկեսար , այս գիշեր նորէն

սարսուացի լոյսիդ մէջ երանական .

եւ հոգիիս մէջ ինկան .

խայտանքի նոր թիթեռներ .

ծիածանի սանդուխէն վեր՝
 նոր երանգներ տարօրէն :
 Մահիկ ոսկեսար , այս գիշեր նորէն ,
 մոռցըլած երգի ծըւէն ,
 կամ անուն ,
 անյուշութեան ոլորտներուն
 միգամածին մէջ կորսըլած՝
 դուն՝ ծաղիկներ ցնծութեան
 նըշուլեցիր յեղակարծ ,
 հոգւոյս մէկ փրլուզակին վերեւ ,
 հինաւուրց որմի մը բացատքէն :
 Մահիկ ոսկեսար , այս գիշեր նորէն ,
 մէկ լուսեղէն վայրկեանով ,
 տարագրեցիր հոգւոյս մըռայլն համօրէն :
 Օ՛հ , աս ի՞նչ ճախրանք , Օ՛հ , աս ի՞նչ գորով ,
 այս գիշեր , նորէն ,
 պատուհանէս ներս սահեցար յուլօրէն .
 շօշափեցիր վարագոյրներն ըսպիտակ ,
 եւ աշտանակն արոյրէ ,
 եւ հայլիին մէջ վառեցիր նոր ճըրագ :
 Եւ ամէնմէկ հըպումիդ
 հոգի՛ս էր որ ինկաւ լազուարթ ձեռքիդ տակ :
 Ներէ՛ , ա՛հ , ներէ՛ ,
 որ վայրկեան մը վերջ , հիմակ ,
 սեղանին վրայ նիւթէ լամպարս եմ վառեր ,
 ըսելու համար թէ քեզ չե՛մ մոռնար , թէ քեզ չե՛մ մոռցեր . . . :

ԻՆՉ ԵՐԲԵՅՈՒԹ ԵՔԱԲ...

Գեղամ Բարսեղեան բարեկամիս

Ինչ արբեցութեամբ, ծառեր, լոյսին մէջ,
ծառեր հովին մէջ եւ անձրեւներուն,
վարսաւոր ծառեր, ծառեր երկնուղէշ,
ու ծառեր մատաղ՝ ծովածուփ կանանչ
ցորենի ցանքին գոգն ինկած շուարուն՝
ամէնն ալ կեանքին կ'ըմպեն յորդ հաճանչ:
Ինչ արբեցութեամբ խոտն որ հողէն վեր
կ'ելլէ, ըզմայլո՞ւն՝ կը բանայ լոյսին՝
վայրկեան մը ապրող իր ցօղէ աչքեր:
Ինչ արբեցութեամբ ծաղիկներ շաղին,
ծաղիկներ լոյսին, մըտերիմ ձեռքին,
ըսպասումներուն մէջ կը նըլաղին:
Ինչ արբեցութեամբ ամէնմէկ արօտ,
ամէնմէկ բլրակ՝ իր կանանչ հակտին
կը կապէ երփնած ծաղիկէ նարօտ:
Ինչ արբեցութեամբ դաշտերէն խորոտ,
եւ հարս հովիտէն՝ կարմրրոտանի
կ'առնէ արագիլն իր դարձին կարօտ:
Ինչ արբեցութեամբ սարեակներն, արթուն,
լոյսը կը ծրծեն, լոյսը կը հծծեն,
մըգաստաններու մէջէն սաղարթուն:
Ինչ արբեցութեամբ ձիւն հայեր, ծրփին,

քարծրէն՝ օդանամ լիւղ կուգան . արփին
 մէջ կ'ոսկեզօծին ու կը թեւանան .
 Ի՞նչ արբեցութեամբ տատրակն հարսենի ,
 առագաստ ըրած ծառի հովանին՝
 կը սպասէ տարփոտ իր վարուժանին :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ թիթեռն է բացէր ,
 լելակի մանրիկ լիճին վրայ փրփրուն՝
 առագաստաշէն իր կաթ թեւիկներ :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ ծիրանի դաշտին
 շէկ ծաղիկներուն կը վազէ մեղուն ,
 ծրծել իգայի պտկունքներն հեշտին :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ ծովերն են կապոյտ ,
 գետերն՝ յորդաջուր , աղբիւրներ զնդուն ,
 լիճեր՝ խաժագոյն , առուն՝ շուտափոյթ .
 լօռածամ առուն՝ որ կ'անցնի քովէն
 ուռեստաններու գէջ , լսնակապոյտ :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ ամպեր կը թօթվեն
 հրաշալի հեղուկն իրենց ըստինքին՝
 որ զերթ ասղանի վար կը սողոսկի՝
 մարելու երկրին պասուքը օսկի :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ գայն կո՛ւշտ կը խըմեն
 համագրաւ տապէն սարսափած հողին
 ծընունդներն ամէն , ծակտիքներն ամէն :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ հոգին կ'ընդգրկէ
 ալեակն յորդահոս՝ ծայրիի բոյրին .
 ծաթրին , անանուն , վայրի ռեհանի
 բազմաբուրումներն ըստաշխ ու խունկէ :
 Ի՞նչ արբեցութեամբ կ'ընդգրկէ անի
 բոլոր ձեւերն ու երանգներն ամէն ,
 բոլոր գոյութեանց , բոլոր տարրերուն
 իր մէջ անդրադարձ ծիածանումէն՝
 Աստուածն՝ որ եկաւ՝ չե՛ս գիտեր ուրկէ . . . :

ԺԵՐԹՈՒԷԾՆԵՐԸ

որ դուրս կը մնան Մեծարեցի երկու
զործերէն (Ծիածան եւ Նոր Տաղեր),
անոնց հրատարակութենէն ետքը գրի
առնուած ըլլալով, մեզի տրամադրելու
յազնուութիւնը ունեցաւ ՊՐ. ԹՈՐՈՍ
ԱԶԱՏԵԱՆ:

ԱՐԴԻ ԱՔՐԴՈՒՆ ՏՅՅՐ ԱՃԲԸ

ՄՈ՛ՒՐ ԻՆԺԻ, ՄԷՐ...

Գուրեան Սրբազանին

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
ծաղիկներու պէս զայն ժողովեմ համբուս վրան՝
նայուածքներուն մէջ ամէնուն եւ ամէն օր:

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
եւ ես հանգոյն երփնալուցկի վառող մանկան՝
զայն գունաժպիտ տեսնեմ ուրիշ դէմքի մը վրան:

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
զանգակներո՛ւ պէս զայն կախեմ ամէն դրրան՝
ու զերթ նարօտ ամէն դրրան զայն պըսակեմ:

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
հրազներու պէս զայն բոցեմ բազմաստեղնեան՝
խաւարին մէջ ամէն երդ ու խրճիթներու:

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
զայն սրբասաց իմ հոգեակիս ընեմ խորան՝
զայն իմ մտքիս ծըխեմ՝ զերթ խունկ բազմաբուրեան:

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
ու չըլլա՛յ որ ուրիշներու կոծն ու կական
խեղդել ուզեմ ջըրվէժին մէջ դափիս ծայնին :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
ու չըլլայ որ ծափիս ծայնին երգը՝ գուժկան
եսիս սենեա՛կն ունենայ՝ ցո՛ւրտ առանձնարան :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
ու սեղանիս վըրայ դրուած մէն մի նըկան՝
զոյգ մը խինդե՛ր գէթ ունենայ թող խաչանիշ :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
ու բաղխեմ զայն սրտիս ժայռին՝ իբրեւ մական՝
որ բղխեցնէ ջուրն աներկմիտ երանութեան :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական՝
զայն ջուրերուն վըրայ ձըգեմ իբրեւ ուռկան :
զայն իբր արօր աղօսներո՛ւն ձըգեմ վըրան :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական .
զայն իբրեւ անձրեւ ցօղեմ ամէն դաշտի վըրան ,
զայն իբրեւ արեւ բաշխեմ ամէն հորիզոնի :

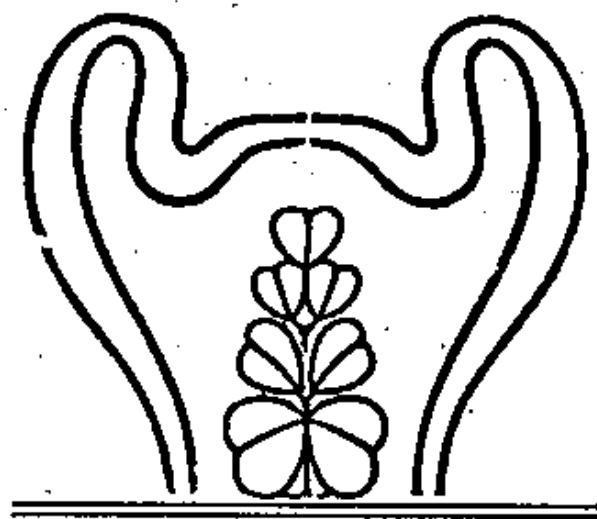
Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական՝
զայն ընդգրկած՝ իտէալի՛ն ըլլամ որսկան .
զայն լաստ ըրած ես Լոյսերու նաւո՛րդն ըլլամ :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական՝
ժողվել՝ հոգւոյն մէջ ծերերուն, կոյսին, մանկան,
պարզ մարդերուն՝ գեղջուկներուն ու բանւորին :

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական՝
ժողովել՝ հոգւոյն մէջ ամէնո՛ւն, համայնական
հոգւոյն ամէն մասնիկներուն մէջ՝ ամէն ժամ:

Ճամբաներէն, ու գետերէն, ու դաշտերէն.
անտառներէն, ու լեռներէն, ու ձորերէն.
տանիքներէն, ու տուններէն ու դուռներէն՝

Տո՛ւր ինձի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական:

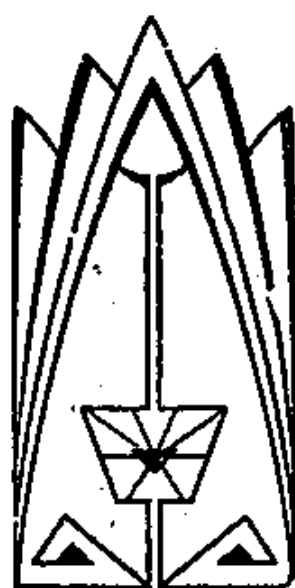
Թ Ղ Թ Ի Կ Ը

Ամառ գիշերն՝ անոյշ , մեղր ու կաթի պէս՝
խուցէն ներս է հոսեր արծաթ ծորակով .
այծտերեւին շուլլուեր է որմէն վե՛ր՝
պատուհանէն ներս նայելու ըղձանքով .
իր տարփանքը բոյր՝ հովիկին պինդ փարած՝
կ'երթայ մինչեւ շուքին անկիւնը լընակ՝
ուր ծաղկահեր գլխով աղջիկն ըսպիտակ ,
մահիճին մէջ ընկողմանած՝ աչքը բաց՝
ծեռքը թուղթին՝ թուղթը սրտին՝ կ'երազէ . . .

Տա՛ք է , մէկ կողմ կը նետէ շուտ իր վերմակ .
ու կը հանէ շապիկն ալ՝ գաղջ ու ճերմակ .
ու կը կայնի հոն , հերարծակ , հոլանի ,
հայլին դէմ ձեռքն ըստինքին , երազմէն ,
ինչպէս բոց մը , ինչպէս խուրձ մը ցորենի .
թղթիկին պէս հայլին քաղցր է լեզուն . . .
թղթիկին՝ զոր դեռ իր կուրծքէն չէ՛ բաժնած
զոր գոց գիտէ՛ , զոր սրտին մէ՛ջ է դրած :

Ու կը սահի ճիւղ մը վարսքէն մետաքսէ ,
իր ծիծերուն մինչեւ ծմակը շուշան .

ու պտկունքներն հեշտութիւնով կը սարսռան
 ու թղթիկը իր բոց բառերը կ'ըսէ,
 իր տառերը կը տրուին մութին մէջ . . .
 եւ հաճոյիկ, անո՛յշ, բարի՛ լուսինկան
 վարագոյրէն շողիկ մը ներս կը խրկէ՝
 որ շեշտ կ'իյնայ ձեռքերուն մէջ աղջկան
 լուսաւորել թղթիկն որ դեռ կը հծծէ . . . :

Խ Ն Ն Ա Ն Ր

Ա.

Մթնշաղին բոցերուն մէջ երփնագոյն ,
երկու ձեռքը կը կարկառէ , եւ իսկոյն
կ'ուզէ բռնել՝ հասկերուն վրայ ցորենի՝
փախչող լոյսին թռչնակները ծիրանի :

Կ'ուզէ թրջել հակատն՝ ինչո՞վ բոցարծարծ՝
հերմակ թռչնիկ ծփանքներուն վրայ ծովուն .
վարագի պէս կը խոյանայ վրդովուն՝
բայց մօր գի՛րկն է որ կը բանտէ զինքն յանկարծ :

Խէնթն է , կ'ըսեն , անխի՛ղճ գութով , եւ հանգոյն
ասուպներու՝ իրենց խոկին կը դառնան .
հորիզոնի դալկութեան մը պէս տժգոյն՝
մայրն անդոհով կուլայ պտուղն իր հարնան :

Մայրը կուլայ երջանկութիւնն իր զաւկին .
ու կը կարծէ փուշեր ժողվել , ուր վարդեր ,
արծակունակ ծաղիկներու քաղցրագին
եղեմներ նոր՝ տըղուն անուրջն է գըտեր :

Տրդուն՝ որ գո՛հ փակեց թեւերն ու կարծես
կը հաւատայ անհունութիւն մը գրկել:
Կ'ուզէ մինակ ըլլալ. վազե՛լ անարգել
անրջական ի՛նչ կոյսի մը ոսկեգէս . . . :

Ու ջուրերուն եզրը կեցած, երբեմն ալ,
երկա՛ր ատեն, կը բաղձայ հոն մենանալ,
մթնշաղիին բոցերուն մէջ վարդագոյն,
երկու թեւը պարզած՝ խաչի մը հանգոյն:

Խա՛չ՝ որուն ցաւն ու ըստուերները գորշգոյն
կ'անդրադառնան՝ ինչպէս մըռայլ ուրուական՝
լուրթ ջուրերուն վրայ ծով հոգւոյն մայրական,
մթնշաղիին բոցերուն մէջ վարդագոյն:

Բ.

Մութնուլուսուն պատրշգամին վրայ է.
եղեամին վրայ, ոտքը բոպիկ, գլուխը բաց.
սրբինգ մ'անտես իր շուրթերուն է հրպած,
եւ ջուրերու թոյլ շրշիւնին կ'ունկնդրէ:

Պի՛շ կը նայի ծովէն անդին, լրջացած
հորիզոնին. կը կարծէ ի՛նք կերպեր է,
իր անանուն սրինգով՝ բոլոր դաշն ու ցած
ծայնաշարը՝ զոր սիւքն հեզիկ կը բերէ:

Մեծ, նշմարիտ ու նախնական այդ ծայնով
—իր նըւագով— ա՛յնքան կ'ըլլայ ինք գինով,
որ կը պատէ գրկած արեւը ծագող:

Բայց առաջին նայուածքներէն , ինչպէս գող ,
ներս կը սուրայ ընդոստ խուցէն , իր շուրջի
մարդածայնէն ինքզինքն յիշած՝ կը փախչի . . . :

Գ.

Դեռ կը սպասէ՛ , մտքին մութին մէջ դաժան ,
զոր ցանցեր է շրջուն թալուկն անդունդին .
կ'ուզէ նայիլ անգամ մըն ալ իր չորս դին ,
քաղցրութիւններն արդեօք կուգա՞ն , ա՛հ , կուգա՞ն :—

Համակրութեան պզտիկ բառ մը մեղրանոյշ ,
պզտիկ ճըրագ մը գորովի բոցարծարծ՝
որ նշմարել տայ խաւարին մէջ յանկարծ
հին սիրական ուղին , հոգ չէ՛ , այսքան ուշ . . .

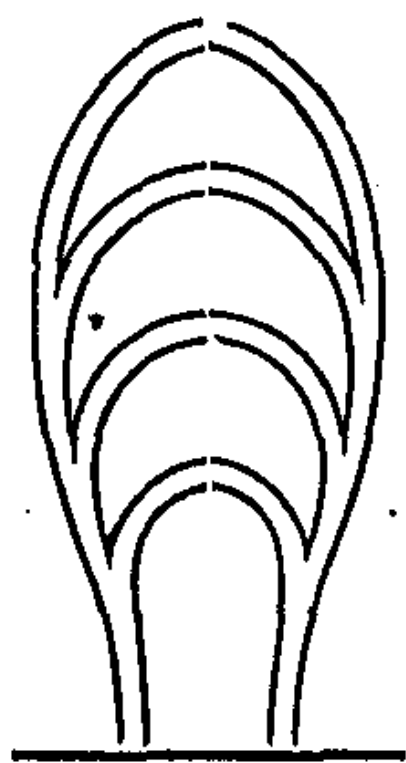
Դեռ կը սպասէ՛ , մտքին մութին մէջ , դաժան
քարշեպին վրայ . վարէն մըթար ջուրերուն
զինք կը կարթէ շարժող տեսիլն ուրուական
վարէ՞ն , մըռայլ տարփի ծայներ կը վրժան . . .

Փնտռեցէ՛ք այս տըղան , ո՞ւր էք , ով սուրբեր ,
թողէ՛ք անկիւնն՝ ամուլ ձեր գութն ու մատեան .
Աստուածն ան է , ան՝ որ արցունք է սրբեր ,
ա՛հ , քաղցրութիւն , գոնէ շի՛թ մը քաղցրութեան :

Դեռ կը սպասէ՛ , մտքին մութին մէջ դաժան ,
նըշոյլներո՛ւն դեռ՝ սիրաշարժ շրթունքին ,
դեռ սիրածագ բոցին՝ աչքի մը անզին . . .
Դեռ կեանք կ'ուզէ , անոնք Մա՛հն իր կը կարդան :

Սեւ լաթի մը պէս կը նետեն երեսին
«խենթ» բառն անհուն . բառ անգորով ու դաժան .
ու կը դառնան ապրիլ իրենց կեանքն ոսին ,
սեւ եղբայր մը մատնած ցաւին անբաժան :

Դեռ կը սպասէ՝ պզտիկ բառ մը մեղրանոյշ ,
դեռ կը սպասէ՝ որ խաւարին մէջ յանկարծ
դեռ կը սպասէ՝ գորովանքի ճրագն արծարծ
հին սիրական ուղին ցոյց տան , ա՛յսքան ուշ . . . :

Մ Ե Ս Ի Լ

Երբեմն ամպոտ երկինք մը՝ շուտ կը պարզուի ,
ու լեղակի լին մը կ'ըլլայ՝
հոգւոյս շացիկ ծովուն դիմաց :
Եւ իրարու կը ժպտին
լինն այն լեղակ ու ծովն հոգւոյս ,
քոյր ծաղիկներ աներկրային՝
զոր մերթ հովի հոսանք մը կոյս՝
անգսպելի ինչպէս ալիք գորովի՝
կը խոնարհէ իրարու դէմ :

Ու լինին վրայ կապոյտի
կը բողբոջի յանկարծ կղզեակ մը բուստէ ,
ու կղզեակին վրայ երփներփուն
ամպիկ մըն ալ կը ցայտէ ,
անրջածին ամէն գոյնով կը ծպտի ,
ծաղիկ կ'ըլլայ , թռչուն կ'ըլլայ , կ'ըլլայ նայուածք ու ժպիտ

Ու շիկնոտ Իդնա ալ ,—թիթեռնիկ բոցաթեւ ,—
կը թռչտի ծաղկաստանին մէջ սրտիդ :

Ու գունագեղ ամպին ետեւ
բուստ կղզեակին վրայ ծրփուն .
չքնադակա՞ն, կ'երեւնաա դուն :

Ու տեղական ձեւեր կ'առնէ դէմքդ համբուն .
մազերդ անթօշ նարկիզ կ'ըլլան ,
հակատրդ՝ ձիւն կատարներուն
զոր վարդազնեց արփն իրիկուան .
եւ աչքերդ կ'ըլլան զոյգ մը ծառուղիներ՝
ուր կը հչէ թռչնակն արծակ ու հռուողուն
իմ խայտանքիս ու շուրթերդ ալ՝
ոսկեզօծ եզրը բաժակին
ուր կը հակին
Վարդ ու հարսնուկ , կակաչ , նարդոս զարնանածաղիկ ,
նունուփար . . . :

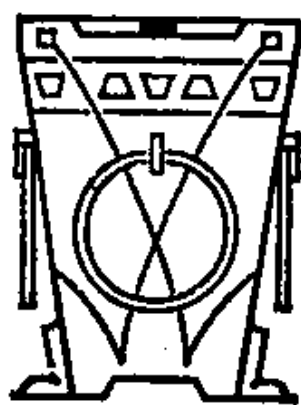

Ա Ի Ր Ե Ր Գ

Զիւնին վրայէն կ'երթաս, արե՛ւ ձիւնածաղիկ,
քայլիդ չափն է կոչնակին ձայնը ժամուն,
շուրջդ է ծիածան, օ՛հ, առտըւան այս ժամո՛ւն,
սիրտդ՝ ուխտադիր սրբութեան մը խաղաղիկ:

Զիւնին վրայէն կ'երթաս, արե՛ւ ձիւնածաղիկ,
մնջելով ունկն ի վար աղօթքդ անծանօթ,
ու շփելով շուրթիս սիւք մը միւռռնհոտ:
Հիմայ կ'երգեն, օ՛հ, «Զարթի՛ք փառք իմ զարթի՛ք...»

Զիւնին վրայէն կ'երթաս, արե՛ւ ձիւնածաղիկ,
կ'երթաս, ո՛վ կոյս, ձիւնին վրայէն իմ սրտիս,
յօրինելով գունեան կայծեր ու աստղի՛կ.
Իմ տաղարանս՝ ուր դուն կ'երգես, կը ժպտիս:

Ի Ր Ի Վ Ն Ա Ն Ե Ր Հ

Կը ցնծայ ուտն ալեակին հետ ,
հարճատելով ճիւղ մը զըւարթ ,
զի կը սփռէ հարսն արփաւէտ՝
համայնին վրայ՝ մազերն իր վարդ :

Կը ցնծա՛յ ուտն ալեակին հետ ,
երբ կանգ կ'առնէ կոյսին նաւակ .
ու բզզալով՝ ջուրն ու նըւագ՝
կ'երթան հոգւոյն այն ծաղկաւէտ :

Կը ցնծա՛յ ուտն ալեակին հետ ,
— օդն է քաղցրի՛կ զերթ մանանայ , —
երկուքին վրայ երբ կը քանայ՝
լուսնի աղեղն արծաթ իր նետ . . . :

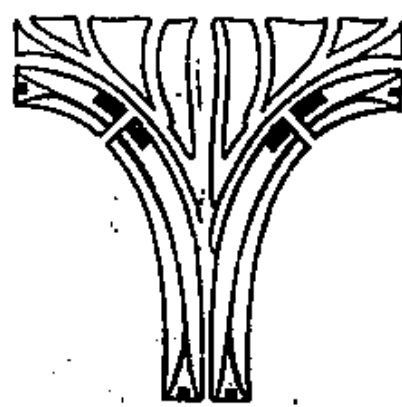

ԱՒՐԱՐԳ

Երբ կը մեկնիմ ես քու քովէդ,
կ'ըլլամ շիկնոտ ու թրվրռուն՝
ինչպէս կ'ըլլայ քուրումնաւէտ
վարդենիքէն անցնող առուն:

Եւ ջուրին պէս այն թրվրռուն,
քու նախընծայ գրկանքիդ հետ,
մոլորելով կ'ըլլայ անհետ՝
գետ հոգւոյդ մէջ, սրտիս առուն:

Ու գետին պէս՝ սրտիս առուն
կը տանիս քու մահուան համբէդ.
զարնելով զայն մերթ ծաղկաւէտ
ափունքներուն մերթ քարերուն:

ԽՈՒՆԿ ԵՒ ԱՐՅՈՒՆ Ք

Շիթ մ'արցունքով՝ կաթիլ մը խունկ
սրբանօթին մէջ կը ցանէ
մայրս՝ որ կ'անցնի անտես դռնէ,
եւ երջանիկ կը դընէ ունկ

անդրաշխարհէն եկող ձայնին:
Աչքերուն՝ որ զինք կը դիտեն
կիրակմուտքի խունկին ատեն՝
ծեռքն անընդհատ կուտայ խաճն հին:

Եւ ամէնուն կու տայ բաժին՝
ծուխէն ծաղիկ մը ծափելի:
Ու ցայգամուտն է հայելի՝
ուր կը ցոլայ բոցն աշխուժին՝

լուսահոգի զուարթուններուն՝
զորս արբեցուց այս իրիկուն
շաբաթօրեայ խունկն ու արցունք:

Մայրս ալեւոր շոքեր է ծոճնկ...

Կ Լ Դ Ը

Նոր պտղեր է լիալուսնակը բուստէ,
որ կ'ընկղմէ, մէջն իր շառայլ անդոհին,
կապոյտներով պատարուն կաղ մանկուհին՝
որ մարգին վրայ թռչնիկի պէս կ'ոստոստէ:

Թռչնիկի պէս կ'առնէ թեւթափն իր ուժգին,
կ'ըլլայ ծաղիկ կախուած անտես մէկ ոստէ,
—մատն անծանօթ՝ արարչութեան մը ձեռքին՝
որ համաչափ քայլերն անոր կը շեշտէ:

Շուտ, կորագիծ քայլերն անոր կշռական.
ո՛վ դաշնաւոր չափակցութիւն, ուր կու գան
թռչունին սլացքն ու ջրվէժի մէջ վայրէջ:

Եւ անծանօթ գրքի մը գերթ անծայր էջ,
մարգն՝ երկիւղած՝ ու լսնազօծ ու կանաչ
պահեց աղջկան քայլին դրրոշմն անճանաչ:

Խ Ո Ւ Լ Ը

Շուրթի վարդին վրայ կ'առնէ ընդմիշտ թառ,
իր նայուածքին մեղուն՝ տարփոտ, հեւ ի հեւ.
Օհ, շարժում մը որ ընտանի ձե'ւը տար,
որ մեղրը տար բառին ծանօթ: Ու թեթեւ

ո՛ւ փախըստեայ փրսփսո՛ւք մը՝ մերթ օտար
ու անսովոր ծայնի մ'ըլլար կշռոյթ՝ եւ
ո՛հ, հնչական լրսելութեան, անվրթար
պայծառ րոպէն ծընէր, մանկի՛կ բոցաթեւ:

Բայց լրճութի՛ւն, շուրթ-ծաղիկն է աննեկտար,
լրսելիքն ալ չունի հնչիւնն անսովոր.
Կը թեւածէ լոկ անուրջին բոցը՝ որ

մերթ մեղուածիր իր աչքերէն կը խայտար,
եւ հոգիին մէջ սուզելով, հոգեթով
կը բերէ բոցն՝ ըղծալի բառը փութով:

Տ Ե Մ Բ Ը

Պիտի հծծէր անհուն բառն իր տարփանքին ,
աղբիւրին քով , աղջիկներու ականջին .
բայց անհունը գէթ չըլլար վա՛նկ մը ջնջին .
ջուրն՝ իրեն տեղ՝ կ'երկնէ սիրերզն այդ անգին :

Իր խոկն է ծներ բառն՝ որ հծծիւնն է սիւքին :
Ջուրին կարկաջն , հովին մրմո՛ւնջն իսկ վերջին ,
անհունօրէն քաղցրագլուարն եւ ուժգին՝
սլացիկ թեւն են իր մեղեդի անուրջին :

Պիտի ըսէր , ա՛հ ամէնն ալ , ամէ՛նն ալ . . .
բայց չէ՛ կերպեր տակաւի՛ն բառն առաջին .
քանզի կ'ըղծայ անհունին մէջ միշտ մընալ ,

քանզի բնութիւնն ալ՝ պարզ ու մեծ՝ միշտ կ'ըսէ ,
մի՛շտ կ'ողորէ , մէջն երգեցիկ իր շունչին՝
մութին վանկերն . հոգւոյն նըլագը լոյսէ :

Տ Ո Գ Ե Տ Ե Ն Գ Ի Ա Մ

Կը թրվրուայ զանգակին վանկը թռչուն .
ոսկի նափորտ հագած շաքաթ իրիկուան
տիրանը էր քղանցքին տակ դողդոջուն ,
ու ծուխին մէջ մթնշաղին երկեւան :

Անդոհութեան ալիք մը ներս կը խուժէ
պիրկ յօրանջքէն պատուհանիս կիսաբաց .
հովին ծեծէն , մարդուն քաղցէն խուսափած՝
թռչնիկ մըն է՝ որ իր ցաւը կը գուժէ :

Եկքանիկ մը՝ դեղնակիտուած , հողմահար
թեւիկներով՝ իրիկուան մէջ մոլորուն ,
անծայրածիր իրիկուան մէջ դողահար՝
կ'եղբայրանայ խուցիս գթած իրերուն :

Իրիկունս է խունկ ու ցաւով միգամած .
խնկամանն է ծուխով , թռչնիկն ոգեւար .
հոգիիս մէջ կը զգամ շարժում մը դժուար ,
անդրաշխարհին հակող շարժում մը կամաց :

Նրբանցքին մէջ մայրս աղօթք մը կը հեծէ ,
կ'ապրեցընէ սիրելիներն իր ամէն՝
լոյսերու մէջ ընկողմանած՝ մեկնումէն
վերջ իրիկուան , ժպտող՝ անտես մէկ խուցէ :

Թռչնակն հոգին տախտակներուն կը ծեծէ ,
ու պատերուն , ու հոգիիս վրդոված .
Թռչնակն՝ հոգին կ'ուղղէ անտես մէկ գիծէ ,
անծանօթին մէջ որոնել իր Աստուած :

Խունկը ճամբան՝ կ'ուզէր անցքին անդրաշխարհ .
հէք Թռչնակին հոգին կ'ըլլայ այդ ճամբան .
եւ Թռչնակն ալ կ'ուզէր աննիւթ մէկ դամբան՝
խունկին ծուխը կը պարուրէ իր նշխար :

Աներկրային խաղաղ ձայնը կը լսէ
մեռածներու յուշքին՝ հոգիս իմ հանգիստ .
ճի , ես չկամ իրիկուան մէջ լըռանիստ՝
հոծ իրիկուան մէջ այս երանգ ու լոյսէ :

Մայրս աղօթքէն վերջ արցունքը կը սրբէ .
խաչանիշ մը կ'ըլլայ Թռչնիկն՝ օրհնական
այս վայկեանին զոր կ'արծաթէ լուսինկան ,
կ'ողջագուրէ՝ իր ծոցին մէջ սատափէ . . .

ՄԻՄ Ի ՈՒ ԲՆՈՒԹԻՒՆ

Միտքս անդադար պատճառներու կը կանչէ,
ինչպէս շան մը լիալուսնին դէմ հաչիւն,
կամ կոհակին ամբարտակին դէմ շաչիւն.
— մէկուն պէս շփոթ, միւսին պէս լեռ մը ունջէ:

Փիւնիկ մըն է միտքս, իր թեւերն են «ինչ է»,
որ կը սլանայ դէպ «քանզի»ին լոյս հնչիւն.
հոն տատրակ մը կը վերածնի իր ահիւն՝
զոյգ թեւերով ծիածան ու ճանաչէ:

Աղաղակի կ'ըլլայ մըրիկ ամպաթեւ,
միտքս՝ որ հասնող «ինչու»ներուն հնծանն է.
զոր կաթոգին ձեռք մը յանկարծ կը բռնէ,

կը պարուրէ՝ խաղաղութեամբն իր թեթեւ,
հրաշալիո՞վն արեգակ ու կապոյտի՝
որ համաափիւռ ամէն բանի կը ժպտի:

ԸԼԼԵՅԻՐ, ԸԼԼԵՅԻՐ

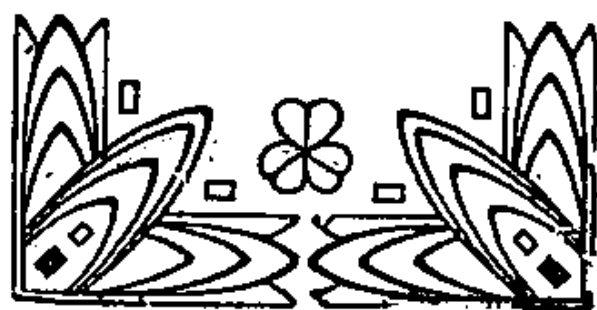
ԱՌՄՈՒՆ

Ասա առտո՞ւն ես ըլլայի,
թոյր ու հաւազայթ հոսելու համար
խորոչներու մէջ մըթին, ամայի:

Հուսաժպիտ մոմեր վառելու համար
սեղանին վրայ հոգիներու վշտահար,
սա առտո՞ւն ես ըլլայի:

Վարդ պարեգօտով ու խարտիշագէս
ա՛հ, սա առտո՞ւն ըլլայի ես.
ու կաթիլ մը տայի աննիւթ նեկտարէս,
ու գէթ ցո՛ւք մը տայի ոսկի իմ հուրէս
մութ հոգիի հրրազներուն ցրտահար:

ա՛հ սա առտո՞ւն ըլլայի ես:

*
* *

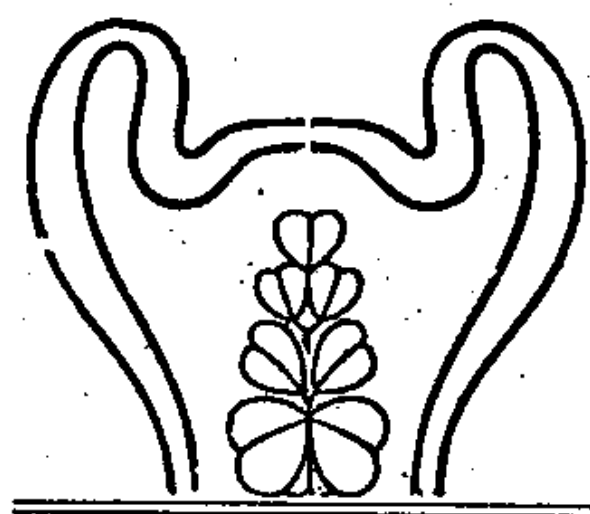
Քո՛յր, մօտեցի՛ր կըրակին,
ծըխէ տերեւն այս բուրեա՛ն,
զի ամէն բան ինձ կրկին
կը դարձընէ հոտն արեան:

Քո՛յր, մօտեցի՛ր դարակին
ու բեր հեղուկն հրնձանեան,
զի ամէն բան ինձ կրկին
կը դարձընէ համն արեան:

Քո՛յր, մօտեցի՛ր հըրագին,
մարէ՛ զայն, թող լուսինկան,
զի ամէն բան ինձ կրկին
կը դարձընէ գոյնն արեան:

Քո՛յր, մօտեցի՛ր նըւագին,
երգէ՛ դաշտերն ու ցորեան,
զի ամէն բան ինձ կրկին
կը դարձընէ ծայնն արեան:

Քոյր, մօտեցո՛ւր իմ ձեռքին
աստուածաբոցն հրրացան,
զի ամէն բան ինձ կրկին
կը յիշեցնէ վրէժն արեան...:

Վ Բ Ի Պ Է Կ

Էջ	Վարէն վեր Տող	Սխալ	Ճիշտ
22	5րդ	ըստուրներ	ըստուերներ
26	10րդ	տենջանք	տենչանք
29	2րդ	վրհատութեան	վըհատութեան
43	4րդ	հեռաւոր	հեռաւոր
50	1րդ	վաղորդաններն	վաղորդայներն
50	10րդ	հեռուներէ	հեռուներէն
51	5րդ	մանսւկներն	մանուկներն
52	11րդ	խաղտանքն	խտղտանքն
60	18րդ	մէջն հոգուն	մէջն իմ հոգուն
61	2րդ	ծափ	ծափն
61	14րդ	անրջածուփ	անրջածուփ
63	14րդ	ու կայթէ	ու կը կայթէ
66	11րդ	խաղալիկ	խաղաղիկ
70	16րդ	արեւին	արեւի
71	10րդ	կարմիր սափորի	—
75	10րդ	ջրարբին	ջրարբբին
75	11րդ	դուռն	գուռն
79	5րդ	դարձուցէ՛ք	դարձուէ՛ք
80	8րդ	սրբազնացառ	սրբազնացած
83	6րդ	գրկանքին	գրկանքին
109	4րդ	ամենուն	ամէնուն
112	1րդ	կենսաւետէ	կենսաւէտէ

Յ Ա Ն Կ

Ժ Ի Լ Ժ Լ Մ

Զմբան պարզ գիշեր	7	Պարունը կ'ապրեցնէ	31
Սիրերգ	9	Հովին անցք	33
Կայծեր	10	Սօնադին	35
Թրթռումներ	11	Վայրկեաններ	37
Ցայգանուագ	12	Այգերգ	38
Երազի պահեր	14	Մթնաղներ	40
Շերամին նինջը	16	Նաւակները	42
Մտերմիկ տեսիլներ	17	Մեղունները	43
Ճերմակ վարդեր	18	Բիւրեղի դիւթանք	45
Ահաւիաներու շուփին տակ	19	Իդներ	47
Այգերգ	20	Ցայգանկար	49
Փետափի երազանք	21	Արեւին	51
Խոնջ իրիկունն արագօրէն...	22	Ցայգային	53
Ցնորոտ անգործութիւններ	23	Սիրերգ	55
Վերադարձի երգ	24	Ռոպիներու շուփին տակ	56
Կիւակմութ	25	Ցայգն է տյայծառ...	59
Նուպաները	26	Իրիկուան ձայներ	61
Տապի նուպաներ	27	Առտուան արեւին մէջ	63
Անանային հեծութիւններ	29	Կապոյտ յածումներ	65

ՆՈՐ ԴԵՂԵՐ

Վայրկեան	69	Հիւղին գարունը Բ.	96
Ջուրէն դարձին	70	Երգը . . . Գ.	98
Մառախուղ	72	Մրուրը . . . Գ.	99
Անձրեւ	73	Հիւղին առունը Ե.	101
Անդարձ	74	ԸԼԼԱՅԻ՝ ԸԼԼԱՅԻ՝	
Սիրերգ	76	Իրիկունը.	102
Ջրսուփ	78	Հովը	104
Աստուածամայր	80	Հիւղը	105
Առնչութիւն	82	Բաղձանփ	107
Անձրեւ	84	Հովը	109
Զիւնի ցնծութիւն.	85	Տերեւները կ'ըսէին...	111
Մեռելոց	86	Կ'երթայ արեւն իր Զաւիկին...	113
Երկու արինգ	88	Իրիկուան մէջ խորին	114
Անանուն	89	Իրիկուան իղձ.	116
Իրիկնային	90	Իրիկունս	117
Այգային	91	Լուսնակ փութիկիս	118
ՀՈՎՈՒԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ		Ի՛նչ արբեցութեամբ...	121
Գարնան հիւղը Ա.	95		

Բ Ե Ր Թ ՈՒ Թ Ն Ա Ն Ր

ԱՐԴԻ ՄԱՐԴՈՒՆ ՀԱՅՐ ՄԵՐԸ		Կաղր	140
Տո՛ւր ինձի, տէ՛ր...	125	Խուլը	141
Թղթիկը	128	Համրը	142
Խենթէ՛ր	130	Հոգեմանգիս	143
Տեսիլ . . . , ...	134	Միտք ու բնութիւն	145
Սիրերգ	136	ԸԼԼԱՅԻ՝, ԸԼԼԱՅԻ՝	
Իրիկնավերջ	137	Առտուն	146
Սիրերգ	138	* *	147
Խունկ եւ արցունք	139		

4011 0011 0000 0000

BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE

3 7513 02061083 7